

**E.E.S.V. en E.S.V.
Twee nieuwe
verenigings-
vormen**

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	5
1. HET E.E.S.V.: DE EUROPESE REGLEMENTARING door S. Israël	7
2. ECONOMISCHE SAMENWERKINGSVERBANDEN: HET BELGISCH RECHT door C. Visart de Bocarme	23
3. OPRICHTINGS- EN WERKWIJZEN VAN DE E.E.S.V.'S EN DE E.S.V.'s: VERGELIJKING MET OP DE ANDERE VENOOTSCHAPSVORMEN TOEPASSELIJKE REGELS door P. Kileste	33
4. CONTROLEASPECTEN VAN E.E.S.V. EN E.S.V. HET E.E.S.V. VOOR DE BEDRIJFSREVISOR door H. Van Passel	63
5. BOEKHOUDKUNDIGE EN FISCALE ASPECTEN VAN HET ECONOMISCH SAMENWERKINGSVERBAND door J. Putzeys	75

INLEIDING

In augustus 1989 verschenen in het Staatsblad twee wetten die uitvoering geven aan een E.E.G. Verordening die reeds van 1985 dateert en de Europese economische samenwerkingsverbanden in het leven roept.

Naast de Europese versie heeft de Belgische wetgever ook een nieuwe verenigingsvorm naar Belgisch recht ingevoerd: het economisch samenwerkingsverband.

Deze materie heeft ook een aantal implicaties voor de bedrijfsrevisoren en de Raad heeft dan ook in september 1989 te Brussel een studiedag aan deze problematiek gewijd.

De toespraken die op die studiedag werden gehouden, worden in dit werk bijeengebracht.

HET E.E.S.V.: DE EUROPESE REGLEMENTERING ⁽¹⁾

*door Séverine ISRAEL, Administrateur principal Commissie Europese
Gemeenschappen Brussel*

Op een ogenblik waarop de Europese Akte nog niet werd aangenomen en dus uiteraard ook 1 januari 1993 nog niet centraal stond in de discussies, heeft de Raad van de E.G. op 25 juli 1985 de Verordening 2137/85 aangenomen tot instelling van de Europese Economische samenwerkingsverbanden. De verordening is per 1 juli jongstleden van kracht geworden.

Via de instelling van een nieuwe rechtsfiguur, die aan eenzelfde regeling in alle Lid-Staten van de E.G. is onderworpen, hebben de gemeenschapsinstanties een juridische structuur ter beschikking willen stellen voor de ondernemingen waarbinnen ze over de grenzen heen konden samenwerken, onder de voorwaarden die ook op de nationale markt heersen.

Het E.E.S.V. is inderdaad de eerste rechtsfiguur die onderworpen is aan een supranationale rechtsorde, namelijk de communautaire rechtsorde en die beoogt de moeilijkheden weg te werken die rijzen wanneer men grensoverschrijdend wil gaan samenwerken, onder meer vanwege de aanknoping met een territoriaal beperkte nationale rechtsorde.

Alle tot dusver bestaande samenwerkingsvormen tussen ondernemingen (overeenkomsten, deelnemingen in vennootschappen gevestigd in een andere Lid-staat, gezamenlijke oprichting van een dochteronderneming enz.), moeten inderdaad passen in een nationaal rechtssysteem ter regeling van verhoudingen tussen de vennoten, wat gepaard gaat met min of meer strakke vereisten (het terugvallen op een vennootschapsvorm) of de afwezigheid van een aangepast juridisch kader (sluiten van een overeenkomst zonder het tot stank komen van een specifieke rechtsfiguur).

1) Deze tekst wordt gepubliceerd met de toelating van de redactie van het Tijdschrift «Revue Fiscale Européenne», uitgegeven door «Cahiers Fiscaux européens» te Nice, en is een vertaling van het artikel gepubliceerd in het nummer 1988/2.

De keuze van het toepasselijk recht was bovendien afhankelijk van de «economische of juridische ligging» van één van de vennoten, en zodoende werden de buitenlandse partners meteen geconfronteerd met een onbekend gebied, iets waartegenover zij huiverig staan. De omvang van die juridische, fiscale of psychologische problemen, inzonderheid wanneer het K.M.O.'s betreft, mag niet worden onderschat. Een figuur als die van het E.E.S.V., met oprichtings- en werkingsregels die aan alle partners gemeen zijn, ongeacht de zetel van het samenwerkingsverband, speelt ook in op een behoefte waarvoor vooralsnog in het nationale recht van één van de Lid-staten noch in het communautaire recht een oplossing geboden werd.

De aantrekkingskracht van het E.E.S.V. heeft verder ook te maken met de eigen kenmerken van de rechtsfiguur die in ruime mate werd ingegeven voor het economisch samenwerkingsverband naar Frans recht. In een lichte en soepele structuur van dat type kunnen de partners een deel van de economische werkzaamheid integreren zonder hun economische of juridische onafhankelijkheid te moeten prijsgeven. In tegenstelling met andere contractuele samenwerkingstechnieken, wordt hier een onafhankelijke entiteit in het leven geroepen in het verlengde en ter ondersteuning van de economische werkzaamheid van de leden, dit om de resultaten van de leden en hun eigen concurrentievermogen te verbeteren. Ze biedt een duidelijke en goed afgebakende basis, die zekerheid biedt voor de gemeenschappelijke werkzaamheid en een verdere ontwikkeling van de samenwerking mogelijk maakt.

1. HET SPECIFIEKE DOEL VAN HET E.E.S.V.

Door het doel zal het E.E.S.V. zich onderscheiden van de bestaande vormen van rechtspersonen en vennootschappen.

1.1. Het doel van het samenwerkingsverband

«Het doel van het samenwerkingsverband is de economische werkzaamheid van zijn leden te vergemakkelijken of te ontwikkelen, dan wel de resultaten daarvan te verbeteren of te vergroten, doch niet het behalen van winst voor zichzelf. Zijn werkzaamheid dient samen te hangen met de economische werkzaamheid van zijn leden en kan ten opzichte daarvan slechts een ondersteunend karakter hebben».

Het wezenlijke kenmerk van het doel van een E.E.S.V. is dat het samenhangt met de economische werkzaamheid van zijn leden. De activiteit

van het samenwerkingsverband vindt haar oorsprong in de werkzaamheid van de leden en de resultaten vloeien ook naar de leden terug. Het E.E.S.V. bestaat inderdaad alleen om de leden de mogelijkheid te bieden, via het in gemeenschap brengen van werkzaamheid, middelen of diensten, hun eigen economische activiteit te ontwikkelen, en, voorzover dit resultaat is bereikt, hun eigen winsten te verhogen.

Die economische aanknopingsband is een dwingende voorwaarde. Globaal houdt die twee reeksen van beperkingen in waarvan de niet-naleving de gerechtelijke ontbinding van het samenwerkingsverband tot gevolg kan hebben, op verzoek van elke belanghebbende of van een bevoegde overheid.

Het samenwerkingsverband mag niet gebruikt worden om een werkzaamheid uit de grond te stampen die geen enkele zelfs geringe band vertoont van gelijkenis, aanhorigheid of aanvulling met de werkzaamheid van de leden. In dergelijk geval zou een vennootschap moeten opgericht worden.

Anderzijds mag het E.E.S.V. ook niet in de plaats treden van de werkzaamheid van de leden, en ook niet zo belangrijk worden dat de werkzaamheid van de leden uiteindelijk opgeslorpt zou worden of afhankelijk zou worden van het samenwerkingsverband. Indien dit het geval zou zijn, zou het samenwerkingsverband naar het voorbeeld van een vennootschap optreden.

Binnen die perken, die overigens geen afbreuk doen aan de autonomie van het E.E.S.V. op grond van de hem toegekende juridische bevoegdheid (de werkzaamheid van het samenwerkingsverband is dus juridisch onderscheiden van de werkzaamheid van de leden), kan het E.E.S.V. op een groot aantal domeinen een werkzaamheid ontwikkelen.

De Verordening vereist vooreerst niet dat het E.E.S.V. zou optreden in het verlengde van de globale werkzaamheden van de leden. Het volstaat dat het E.E.S.V. een typische werkzaamheid ontwikkelt, die aan elk van de leden gemeen is en die een vereniging verantwoordt.

De «ondersteunende» rol van het samenwerkingsverband mag ook niet te eng worden geïnterpreteerd, namelijk in de betekenis van bijkomstig of minder belangrijk. In heel wat gevallen, integendeel, zal een ondersteuning via een E.E.S.V. de enige mogelijkheid zijn om een verrichting van een bepaalde aard te verwezenlijken. Zo kan bijvoorbeeld, naar aanleiding van een belangrijke aanbesteding voor een overheidsopdracht, het verenigen van verschillende aannemers in elkaar aanvullende vakgebieden de mogelijkheid bieden om aan de

voorwaarden van de aanbidding te beantwoorden, wat voor elk van de aannemers afzonderlijk onmogelijk zou zijn geweest. Indien de aanneming wordt aanvaard, kan het E.E.S.V. bovendien ook instaan voor de taakverdeling onder de verschillende leden, de uitvoering coördineren en opvolgen, en als het ware aldus een catalyserende rol spelen. Zo kan ook het gemeenschappelijk onderzoek van bepaalde markten een belangrijke invloed hebben op de werkzaamheid van de leden van een E.E.S.V.

De Verordening biedt de ondernemingen een groot aantal mogelijkheden die zij moeten aftasten en benutten.

Om te beletten dat het E.E.S.V. op een oneigenlijke manier zou worden gebruikt, en als integratiestructuur, niet als samenwerkingsverband zou functioneren, heeft de wetgever bepaald dat het E.E.S.V. geen rol mag spelen als vennootschap «hoofd van de groep» en ook geen holding mag worden. Dit vinden we terug in de verbodsbepaling om «rechtstreeks of middellijk bestuursmacht of zeggenschap uit te oefenen over de eigen werkzaamheden van zijn leden of de werkzaamheden van een andere onderneming, met name niet op het gebied van het personeelsbeleid, de financiën en de investeringen». Deze verbodsbepaling wordt nog versterkt door het verbod om aandelen of deelnemingsrechten in welke vorm dan ook te bezitten in een onderneming die lid is. Het E.E.S.V. kan echter wel aandelen of deelnemingsrechten in een andere onderneming bezitten, indien dit noodzakelijk is voor het verwezenlijken van het doel van het samenwerkingsverband en voor rekening van zijn leden geschiedt. Tijdens de onderhandelingen werd daarbij gedacht aan de deelneming van een E.E.S.V. in een «joint venture» met plaatselijke deelneming in een land dat niet de Lid-staat van de leden is.

Het hoeft echter geen betoog dat in het gebied dat door de samenwerking wordt bestreken, het E.E.S.V. ten volle zijn coördinerende rol t.a.v. de werkzaamheden van de leden zal kunnen vervullen en ook, binnen deze context, onderrichtingen aan de leden zal geven.

Daarnaast zijn er nog drie specifieke verbodsbepalingen die deze voorschriften aanvullen: het verbod om meer dan 500 werknemers in dienst te hebben, een cijfer dat overeenstemt met de drempel vanaf dewelke het medezeggenschap («Mitbestimmung») van de werknemers in Duitsland verplicht wordt. Dergelijke inspraak leek in het raam van een E.E.S.V. niet wenselijk. Het E.E.S.V. mag ook niet gebruikt worden om aan een bestuurder van een vennootschap een voordeel toe te kennen wanneer dit volgens de nationale wet niet kan, en tenslotte kan een E.E.S.V. ook geen lid zijn van een ander E.E.S.V.

1.2. De werkzaamheden van een E.E.S.V.

Mits de door de Verordening voorgeschreven doelstelling wordt nageleefd, kan een E.E.S.V. elke wettige werkzaamheid uitoefenen met een volkomen autonomie qua besluitvorming, beheer en werking. Deze ruime benadering heeft het gehaald op de beperktere formulering die eerst in de Verordening was verwerkt. De tekst die uiteindelijk werd aangenomen laat het E.E.S.V. toe om in alle sectoren op te treden.

Concrete voordelen van het aanwenden van de rechtsfiguur zijn legio. Zo kan het E.E.S.V. worden gebruikt voor het gezamenlijk voeren van acties op het vlak van onderzoek en ontwikkeling, aankoop, verkoop, productie of vervoer, de analyse en prospectief marktonderzoek, het beheer van gespecialiseerde diensten, de vertegenwoordiging van de leden voor punctuele verrichtingen die voor elk van de afzonderlijke leden te omvangrijk zouden zijn...

Dit zijn de meest duidelijke voorbeelden, maar in de praktijk zullen er ongetwijfeld nog vele andere rijzen. Het E.E.S.V. is een instrument voor het behartigen van de belangen van de leden en via een samenwerkingsverband kunnen de meest uiteenlopende economische combinaties worden verwezenlijkt.

Een E.E.S.V. kan ook worden gebruikt om de mogelijkheden van ondernemingen van verschillende omvang en specialisme te laten samengaan. Het kan ook een wezenlijke plaats innemen onder de herstructureringstechnieken. In die rol wordt de rechtsfiguur gesteund door het feit dat zij geen winst voor zichzelf nastreeft, wat een geschikte oplossing is voor werkzaamheden die slechts een indirecte of uitgestelde winst nastreven (onderzoek, technische ondersteuning). De diensten die het samenwerkingsverband aan de leden verstrekt zouden normaliter aan de kostprijs moeten worden aangerekend. Het is evenwel niet uitgesloten dat, afhankelijk van het type van werkzaamheid dat wordt overwogen, het E.E.S.V. indirect wel winst zou maken. Dat zal bijvoorbeeld het geval zijn voor het gezamenlijk fabriceren en verkopen van een produkt. De verwezenlijking van winst en de verdeling ervan moet niet het doel zijn van het E.E.S.V., maar het gevolg van de hoofdwerkzaamheid van het samenwerkingsverband, namelijk de ontwikkeling van de economische activiteit van de leden. Het E.E.S.V. is overigens een neutrale instelling t.a.v. winst, zowel vanuit handels- als fiscaalrechtelijk oogpunt: artikel 40 bepaalt inderdaad dat

de resultaten van de werkzaamheid van het E.E.S.V. alleen maar bij de leden zullen worden belast.

Het E.E.S.V. is bovendien een samenwerkingsverband dat zich idealiter aan de omstandigheden kan aanpassen.

In de minimale vorm kan het bij wijze van experiment worden aangegaan. De ondernemingen die lid zijn kunnen besluiten om hun verrichtingen gezamenlijk te voeren zonder een inbreng in geld of in natura te doen. Het E.E.S.V. kan in een eerste stadium werken via de inbrengen in werkzaamheid of in kennis.

In een later stadium kan het E.E.S.V. de leden bewust maken van het belang om gezamenlijk op te treden. Indien er geen winsten worden geboekt, wordt niemand geschaad. Indien er wel winsten zijn, wordt het collectieve resultaat onmiddellijk doorgespeeld naar elk van de leden die aldus in concreto de positieve aspecten van het gezamenlijk optreden kunnen ervaren.

Maar dat verenigingsproces - en dat is ook één van de positieve kanten - is nooit onherroepelijk. Het doel van een E.E.S.V. kan beperkt worden gehouden en elk lid kan zich steeds terugtrekken.

2. EEN ZEER GEMAKKELIJKE TOEGANG

De mogelijkheid om een E.E.S.V. op te richten staat ruim open voor natuurlijke personen, vennootschappen en andere juridische entiteiten van de Lid-staten van de Gemeenschap.

Het voornaamste criterium, overigens de basisvoorwaarde voor het specifieke doel van het E.E.S.V., is dat elk van de leden van het E.E.S.V. vooraf een economische werkzaamheid uitoefende. Het begrip economische werkzaamheid moet hier in de meest ruime betekenis worden geïnterpreteerd, met inbegrip onder meer van de werkzaamheid met een economische finaliteit. Bedoeld zijn alle werkzaamheden die onder de toepassing van het E.E.G.-Verdrag vallen, ook de uitoefening van een vrij beroep.

2.1. Het aantal leden

Het aantal leden van een E.E.S.V. mag nooit minder dan twee bedragen. Aangezien het een Europees samenwerkingsverband betreft moet ten minste één van de leden zich van de partner(s) onderscheiden door het feit dat hij een aanknopingspunt heeft dat niet tot dezelfde

Lid-staat behoort. Als criterium voor het aanknopingspunt wordt bedoeld het hoofdkantoor voor een vennootschap en de hoofdactiviteit voor een particulier bedrijf.

De Verordening bepaalt geen maximum aantal leden, tenzij dat de Lid-staten zelf het ledenaantal tot twintig kunnen beperken voor die samenwerkingsverbanden die op hun grondgebied ingeschreven zijn. Deze keuzemogelijkheid is een compromis dat tijdens de onderhandelingen werd afgesloten. Het Verenigd Koninkrijk heeft inderdaad voor dit aspect het samenwerkingsverband niet willen onderscheiden van het «partnership» naar Engels of Schots recht.

2.2. Het lidmaatschap

Voor de verkrijging van het lidmaatschap gelden de ruimste voorwaarden.

Alle juridische lichamen van privaatrechtelijke of publiekrechtelijke aard komen in aanmerking, of zij nu de rechtsvorm van een vennootschap of bezitten of niet, of zij een economische activiteit of een werkzaamheid met economische finaliteit uitoefenen. Met de mogelijkheid dat naast de vennootschappen in de zin van artikel 58, tweede alinea van het Verdrag van Rome ook «andere publiekrechtelijke of privaatrechtelijke juridische lichamen» lid kunnen worden, hebben de auteurs van de Verordening willen vermijden dat door een te restrictieve interpretatie van artikel 58 (en met name het begrip «winstoogmerk») een aantal publiekrechtelijke of wetenschappelijke lichamen van openbare of semi-openbare aard werden uitgesloten. Het gemeenschappelijk uitoefenen van onderzoek is zeker één van die toepassingsgevallen die voor een E.E.S.V. werden gewenst en alle mogelijkheden werden dus opengelaten. Bepaalde verenigingen zonder winstoogmerk kunnen ook lid worden van een E.E.S.V. op voorwaarde dat zij een economische werkzaamheid of een werkzaamheid met economische finaliteit uitoefenen.

Eenzelfde ruime opvatting heeft ook voorgestaan wat de toegang van de natuurlijke personen betreft. Kunnen inderdaad lid worden, natuurlijke personen die een industriële, ambachtelijke of agrarische werkzaamheid of een vrij beroep uitoefenen, of andere diensten verrichten in de Gemeenschap, dit wil zeggen alle personen die een werkzaamheid als zelfstandige uitoefenen. Het toelaten van vrije beroepen was het resultaat van een moeizaam politiek compromis. Toch

heeft het het voorbehoud terzake, met name vanwege de aansprakelijkheid die aan het lidmaatschap verbonden is, moeten wijken voor de bedoeling om een grote markt voor de diensten te verwezenlijken. Natuurlijk kan een in dit raam opgericht E.E.S.V. niet rechtstreeks het uitoefenen van het vrij beroep t.o.v. derden tot doel hebben, wat zou betekenen dat het E.E.S.V. zich in de plaats van de leden stelt. Algemeen geldt dat de wettelijke of deontologische regels in de nationale stelsels met betrekking tot de uitoefeningsvoorwaarden van een werkzaamheid of een beroep ook op de toekomstige leden van een samenwerkingsverband toepasselijk zijn.

Tenslotte bevat de Verordening een preciese vereiste die het lidmaatschap van een E.E.S.V. beperkt tot ondernemingen die gevestigd zijn binnen de E.E.G. Om aan die voorwaarde te voldoen moeten de vennootschappen en andere juridische entiteiten én hun statutaire of werkelijke zetel op het grondgebied van de E.E.G. hebben (niet noodzakelijk in dezelfde lid-staat) én moeten de natuurlijke personen een zelfstandige werkzaamheid uitoefenen binnen de E.E.G. Die voorwaarden hebben te maken met politieke overwegingen en vermijden ook moeilijkheden van juridische of fiscale aard. Niets verzet er zich evenwel tegen dat ondernemingen van andere staten ook zouden deelnemen in een E.E.S.V. via bestaande of met het oog daartoe opgerichte dochterondernemingen in de Gemeenschap.

3. DE BEVOEGDHEDEN VAN EEN E.E.S.V.

3.1. Volledige juridische bekwaamheid

Het E.E.S.V. beschikt over de volledige juridische bekwaamheid en moet zo over alle middelen kunnen beschikken om zijn werking te verzekeren, ongeacht de werkzaamheid.

Artikel 1, paragraaf 2 van de Verordening verleent het E.E.S.V. autonome rechtsbekwaamheid en schrijft het alle kenmerken van een rechtspersoon toe. Het E.E.S.V. kan in alle Lid-staten drager zijn van rechten en verplichtingen van elke aard, overeenkomsten aangaan of andere rechtshandelingen verrichten en in rechte optreden; het kan ook een vermogen bezitten. Dat alles te rekenen vanaf de inschrijving van het samenwerkingsverband in de staat waar de zetel is gevestigd. Het E.E.S.V. kan ook op die basis optreden buiten de E.E.G. en beschikt daarbij ten minste over de erkenning die de juridische entiteiten genieten in de staat van inschrijving. Zo kan het E.E.S.V. onder

meer betrokken partij zijn in een «joint venture» met plaatselijke deelneming, een vorm die meestal wordt gebruikt om toegang te verkrijgen tot de markten van ontwikkelingslanden.

De Verordening kent het E.E.S.V. evenwel niet de rechtspersoonlijkheid toe. De Lid-staten kunnen zelf een beslissing nemen terzake, maar eigenlijk doet het er niet veel toe, wanneer we rekening houden met het bepaalde in artikel 1, paragraaf 2 van de Verordening. De voornaamste verklaring is dat volgens het Duitse en het Italiaanse recht elke als dusdanig omschreven rechtspersoon belast wordt volgens het stelsel van de vennootschapsbelasting. Om de voorrang te verlenen aan de gunstiger regeling van de fiscale transparantie van de resultaten van het E.E.S.V., kan volgens de Verordening elke Lid-staat de oplossing kiezen die het best aansluit op de eigen traditie, mits de E.E.S.V.'s maar kunnen beschikken over een volkomen handelingsvrijheid. Daarbij komt dat het E.E.S.V. in de meeste landen wel over de rechtspersoonlijkheid zal beschikken.

3.2. De zetel van het E.E.S.V.

De zetel van het samenwerkingsverband moet verplicht in één van de landen van de Gemeenschap zijn gevestigd. De partijen kunnen vrij bepalen of de zetel gelegen is op de plaats waar het samenwerkingsverband zijn hoofdkantoor heeft of op de plaats waar één van de leden zijn hoofdkantoor heeft, of, wanneer het een natuurlijk persoon betreft, de plaats waar hij de voornaamste werkzaamheid heeft. De tweede mogelijkheid van het alternatief dient evenwel te steunen op een objectief criterium: de zetel moet overeenstemmen met een plaats waar het E.E.S.V. een werkelijke werkzaamheid uitoefent. De zetel van het E.E.S.V. hoeft evenwel niet gevestigd te zijn op de plaats waar de voornaamste werkzaamheid wordt uitgeoefend. Die kan eventueel in een andere Lid-staat worden uitgeoefend of zelfs buiten het grondgebied van de E.E.G. Het E.E.S.V. kan ook gelijkwaardige werkzaamheden ontwikkelen in verschillende Lid-staten.

De zetel van het E.E.S.V. kan worden verplaatst, zelfs naar een andere Lid-staat, zonder invloed op de handelingsbekwaamheid van het E.E.S.V. Deze mogelijkheid staat vooralsnog nog niet open voor de vennootschappen.

3.3. De soepelheid van een rechtsfiguur op grond van een overeenkomst

Eén van de voornaamste kenmerken van het samenwerkingsverband is precies de vrijheid waarmee de leden de contractuele verhoudingen en de interne werking van het samenwerkingsverband kunnen regelen. Deze vrijheid is van wezenlijk belang om het samenwerkingsinstrument zo goed mogelijk te laten aansluiten op de economische omstandigheden. Elke vorm van samenwerking gaat inderdaad gepaard met een stuk onvoorspelbaarheid waarop zo snel mogelijk moet worden ingespeeld.

De Verordening laat dus zoveel mogelijk over aan de leden. Natuurlijk zijn er ook dwingende en aanvullende bepalingen in het belang van derden, evenals van de leden zelf. Deze moeten vooraf de reikwijdte van hun gemeenschappelijke verbintenis kunnen inschatten. Toch blijft de vrijheid altijd het basisgegeven. Het samenwerkingsverband wordt georganiseerd en werkt overeenkomstig de in de overeenkomst bedongen voorwaarden. Er is hier dus geen sprake van de strakke verplichtingen opgelegd aan bepaalde vennootschapsvormen.

3.4. Weinig organen en dwingende regels

Het samenwerkingsverband moet ten minste twee organen tellen: de leden die gezamenlijk optreden en de bestuurder of bestuurders. In de overeenkomst kunnen ook andere organen worden voorzien waarvan de bevoegdheid wordt bepaald. Zo kunnen de leden b.v. besluiten een toezichts- of controleinstantie in het leven te roepen wanneer zij oordelen dat de aard of de reikwijdte van hun samenwerking daarom vraagt.

De gezamenlijk handelende leden zijn het hoogste orgaan van het E.E.S.V. Het kan dus alle beslissingen nemen met het oog op de verwezenlijking van het doel van de E.E.S.V. Het besluitvormingsproces zal hoofdzakelijk in de overeenkomst worden bepaald. De Verordening vereist niet dat de leden elkaar zouden ontmoeten, en evenmin dat ze regelmatig moeten worden geraadpleegd. Alle moderne communicatiemedia (telex, video-conferentie, enz.) kunnen worden gebruikt in het kader van een samenwerkingsverband tussen ondernemingen verspreid over het Europese grondgebied.

De Verordening bepaalt enkel, in laatste instantie, de mogelijkheid voor een bestuurder of voor een lid om een verplichte raadpleging van de leden te laten houden. Elk lid heeft recht op ten minste één stem, en geen lid mag de meerderheid van de stemmen bezitten.

De suppletieve regel is die van de eenparigheid onder de leden om een besluit te nemen. Maar in de overeenkomst kunnen ook quorum-voorwaarden of een meerderheid worden voorgeschreven, tenzij in die gevallen waarin er volgens de Verordening eenparigheid van stemmen moet zijn. Die gevallen zijn de toename van de verplichtingen van de leden, de vermindering van hun rechten, en ook de besluiten die betrekking hebben op de juridische basisregels van bestuur.

De leden kunnen één of meer al dan niet statutaire bestuurder(s) aanwijzen, met uitsluiting van die personen die met toepassing van één of andere regeling geen onderneming mogen leiden.

De bestuurder of elk van de bestuurders van een Europees samenwerkingsverband kan het samenwerkingsverband verbinden ten overstaan van derden te goeder trouw, ook indien de handelingen niet binnen het doel van het samenwerkingsverband vallen. De openbaarmaking van het doel kan niet volstaan om te bepalen dat de derden ter kwade trouw zijn. Beperkingen aan de bevoegdheden van de bestuurder, die in de overeenkomst van het samenwerkingsverband werden bedongen, zijn alleen maar op het interne vlak geldig.

Volgens de Verordening is er maar één beperking aan de bevoegdheid van de bestuurders aanvaardbaar: in het geval waar er meer dan één bestuurder is, is de bepaling dat het samenwerkingsverband slechts rechtsgeldig kan worden gebonden door een gezamenlijke handtekening, of door een bestuurder die tekent samen met één of meer andere leden aanvaardbaar. Deze bepaling kan aan derden worden tegengeworpen wanneer zij werd openbaargemaakt. De bepalingen van de Verordening in deze aangelegenheid stroken met de beginselen die op het communautaire niveau werden aangenomen voor de kapitaalvennootschappen in de 1e richtlijn van de Raad die betrekking heeft op het vennootschapsrecht.

3.5. Het ontbreken van een verplicht kapitaal

Voor zijn werking moet een E.E.S.V. uiteraard kunnen beschikken over financiële middelen.

De leden beschikken terzake over een aanzienlijke vrijheid en dit is nog een pluspunt voor het E.E.S.V. Een E.E.S.V. kan inderdaad worden opgericht zonder kapitaal.

Maar ook indien er geen kapitaal is, zal het E.E.S.V. uiteraard wel beschikken over activa. Die kunnen samengesteld zijn of uit inbrengen, (inbrengen in geld, in natura of zelfs in nijverheid), ofwel uit de betaling van regelmatige bijdragen, van voorschotten in rekening-courant of elke andere vorm van bijdrage in de werkingskosten (vergoeding voor verstrekte diensten, bijvoorbeeld). Indien in de overeenkomst van het samenwerkingsverband geen bepaling is opgenomen met betrekking tot het aandeel van de uitgaven dat elk lid ten laste neemt, zal elk lid in gelijke delen bijdragen.

Deze soepele regeling op het financiële vlak is interessant voor de ondernemingen en inzonderheid voor de K.M.O.'s. Hierdoor onderscheidt het E.E.S.V. zich van een vennootschap, waar aanzienlijke bedragen gedurende een min of meer lange tijd geblokkeerd kunnen blijven. In het geval van een E.E.S.V. kan gewerkt worden met tussentadia, wat een betere aanwending van de middelen mogelijk maakt.

3.6. De bescherming van derden

De Verordening heeft willen voorzien in een efficiënte bescherming voor de derden die zaken zullen doen met het E.E.S.V. Ook werd er rekening gehouden met het zeer uitgestrekte gebied waarop het E.E.S.V. zich kan begeven en de mogelijkheid dat de leden op grote afstand van elkaar verwijderd zijn.

Die bescherming wordt door twee soorten van maatregelen geboden: de hoofdelijke aansprakelijkheid van de leden van het E.E.S.V. voor de schulden van het samenwerkingsverband en de openbaarmaking van de akten van het E.E.S.V.

Het E.E.S.V. kan in eigen naam verbintenissen aangaan waaraan financiële gevolgen zijn verbonden. Natuurlijk zal de last daarvan moeten gedragen worden door het eigen vermogen. Maar indien dit vermogen ontoereikend is, zijn de leden van het samenwerkingsverband onbeperkt en hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden, ongeacht de aard daarvan (artikel 24, paragraaf 1).

Die persoonlijke verbintenis van de leden kan een zeer bezwarende omstandigheid lijken, maar ze is inderdaad de tegenhanger voor de

vrijheid van overeenkomst die aan de basis ligt van het E.E.S.V. en voor het feit dat er geen kapitaal wordt geëist dat een minimale waarborg moet bieden aan de schuldeisers. Derden zullen zo gemakkelijker zaken kunnen doen met het E.E.S.V. of het samenwerkingsverband krediet verlenen op basis van de financiële draagkracht van één of meer van de leden. Tenslotte zal de verbintenis de leden van een E.E.S.V. er ook aan herinneren hoe belangrijk het is dat zij, met kennis van zaken, een akkoord bereiden over het in samenwerking te verwezenlijken doel.

Het begrip onbeperkte en hoofdelijke aansprakelijkheid is een begrip dat de rechtstelsels van de verschillende Lid-staten kennen. De Verordening heeft vooral het mechanisme tegenover derden willen verduidelijken.

De aansprakelijkheid van de leden tegenover derden zal spelen indien aan twee voorwaarden is voldaan.

Vooreerst moet de schuld een schuld van het E.E.S.V. zijn. De uitdrukking «schulden, ongeacht de aard daarvan» wijst erop dat de oorsprong van de schuld hier niet relevant is.

In artikel 24, paragraaf 2, wordt ook nog bepaald dat een schuldeiser van het E.E.S.V. een lid slechts voor betaling van de schulden kan aanspreken nadat hij het samenwerkingsverband om betaling heeft verzocht en deze betaling niet binnen een toereikende termijn heeft plaatsgevonden. Er is inderdaad maar één schuldenaar, namelijk het E.E.S.V. De formulering «nadat het samenwerkingsverband om betaling is verzocht» werd bewust neutraal gehouden. Zij verwijst niet naar een specifieke rechtspleging van civielrechtelijke of handelsrechtelijke aard, maar gewoon naar de handeling via dewelke de schuldeiser formeel de schuldenaar in kennis stelt van zijn bedoeling om honoreren van zijn vordering te bekomen. Indien na het verstrijken van de voor de vordering bepaalde termijn het E.E.S.V. niet betaalt, kan de schuldeiser zelf bepalen welk lid hij aanspreekt.

Zo worden twee extreme gevallen vermeden: de schuldeiser hoeft niet te wachten tot alle gerechtelijke middelen tegen het E.E.S.V. werden uitgeput, maar hij kan evenmin een lid aanspreken samen met of onmiddellijk na zijn verzoek om betaling aan het samenwerkingsverband.

Het principe van de onbeperkte en hoofdelijke aansprakelijkheid van het E.E.S.V. is van openbare orde. In de veronderstelling dat de overeenkomst van het samenwerkingsverband een algemene clausule zou bevatten nopens de vrijstelling of de beperking van aansprakelijkheid van één of meer leden, kan dat beding - dat onder de leden geldt - niet aan derden worden tegengeworpen. Dat sluit evenwel niet uit dat naar aanleiding van een specifieke overeenkomst die tussen het E.E.S.V. en een derde wordt gesloten, deze laatste aan de aansprakelijkheid en de individuele verplichting van elk van de leden kan verzaken. De derde zou inderdaad uitdrukkelijk kunnen aanvaarden één of ander lid niet te vervolgen of die maar ten belope van een beperkt bedrag aan te spreken. Deze mogelijkheid wordt uitdrukkelijk toegelicht in considerans nr. 10.

Zij zou met name de deelneming van K.M.O.'s aan samenwerkingsverbanden moeten in de hand werken, wanneer die samen willen werken met grotere ondernemingen.

4. DE OP DE E.E.S.V.'s TOEPASSELIJKE RECHTSNORMEN

Op de Europese Economische Samenwerkingsverbanden zijn de bepalingen van het Gemeenschapsrecht bij voorrang toepasselijk. De oprichting en hun juridisch bestaan verlopen volgens de voorwaarden, overeenkomstig de nadere regels en met de daaraan verbonden gevolgen die in dat recht zijn bepaald. De Verordening 2137/85 heeft inderdaad voorrang op het nationale recht en voert een netwerk in van uniforme regels die rechtstreeks toepassing vinden in alle Lidstaten, ongeacht de plaats waar de zetel van het E.E.S.V. is gevestigd. Aldus worden de ondernemingen die willen samenwerken op een voet van gelijkheid geplaatst, aangezien, waar ook de plaats van de zetel van het E.E.S.V. is, de leden van het samenwerkingsverband nauwkeurig de inhoud van hun verbintenis kunnen kennen.

De toepassing van de nationale rechtsstelsels kon evenwel niet volledig worden uitgeschakeld. De Verordening verwijst inderdaad op twee vlakken vooral naar het nationale recht.

Vooreerst is het zo dat in de aangelegenheden die onder de bepalingen van de Verordening vallen, een verwijzing wordt ingebouwd naar

het recht van de staat waar het E.E.S.V. zijn zetel heeft. Die wet is dan aanvullend van toepassing op de overeenkomst van het samenwerkingsverband en op de interne werking ervan.

Vervolgens verwijst de Verordening ook impliciet of expliciet naar het nationale recht voor alle gebieden die de werkzaamheid van het E.E.S.V. aanbelangen, aangezien die werkzaamheid zal ontwikkeld en benaderd worden zonder rekening te houden met de rechtsvorm van het betrokken lichaam.

Het voorrecht verbonden aan een rechtsvorm van gemeenschapsrecht zal dan ook gepaard gaan met een volkomen gelijkschakeling tussen het E.E.S.V. en elke andere economische functie.

Die bijzondere structurering - voorrecht van het communautaire statuut en gelijkschakeling wat het economische betreft - biedt het E.E.S.V. de vereiste soepele werking en verzekert een behandeling wars van elke discriminatie. De implicaties werden met de grootste zorg bekeken gedurende de hele onderhandelingsperiode, om te komen tot een evenwicht dat de spoedige goedkeuring van de Verordening en de aanvaarding in de economische kringen niet in de weg zou staan.

5. DE WERKELIJKE TOEPASSING VAN DE VERORDENING

De Verordening nr. 2137/85 is per 1 juli 1989 in voege getreden. Tot dusver hebben de zeven Lid-staten de nodige maatregelen ter uitvoering van de Verordening genomen, namelijk: de Bondsrepubliek Duitsland, Denemarken, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Nederland, België en Ierland. Ook in de andere Lid-staten zat men niet stil. Ontwerpen van wet werden al bekendgemaakt in Spanje, in Italië en Portugal.

In België vinden we de uitvoeringsmaatregelen van de Verordening in de wet van 12 juli 1989 (Belgisch Staatsblad van 22 augustus 1989) en het koninklijk besluit van 27 juli 1989 (Belgisch Staatsblad van 22 augustus 1989). Daarnaast is er ook de wet van 17 juli 1989 houdende oprichting van economische samenwerkingsverbanden naar Belgisch recht (Belgisch Staatsblad van 22 augustus 1989). Die wet is aanvullend van toepassing op de E.E.S.V.'s die in België zijn ingeschreven, voor die aangelegenheden die niet geregeld zijn in de Europese Verordening of in de overeenkomst.

Op dit ogenblik werden er 5 E.E.S.V.'s geregistreerd: twee in België, twee in Nederland en één in Frankrijk. Het betreft in de meeste gevallen samenwerkingsverbanden tussen advocaten. Een speciale vermelding evenwel verdient het in België geregistreerde E.E.S.V. dat vijf privé televisiestations verenigt: TF1 (Frankrijk), Fininvest (I), CLT-RTL (L), ITV (V.K.) en SAT 1 (BR).

Dit samenwerkingsverband heeft tot doel de samenwerking tussen de leden onderling en met de Europese verenigingen aan te moedigen op het vlak van audiovisuele communicatie en daarnaast de indiening en opvolging, bij nationale, gemeenschaps- of internationale instanties, van voorstellen die van aard zijn op de deontologie, de reglementering, de productiewijzen, de programmering of de financiering van de audiovisuele sector te beïnvloeden.

Het is weliswaar nog te vroeg om de impact van dit nieuwsoortig instrument te beoordelen, maar toch kunnen we nu al stellen, op grond van de vragen om inlichtingen die bij de Commissie binnenkomen, dat het E.E.S.V. bij de ondernemingen heel wat belangstelling wekt. Verscheidene oprichtingen zijn in de maak, in zeer uiteenlopende gebieden. Bij die ontwerpen zijn ook in omvang zeer verschillende ondernemingen betrokken. Het E.E.S.V. lijkt dus wel degelijk te beantwoorden aan een behoefte die leeft in de bedrijfswereld in het vooruitzicht van de grote eenheidsmarkt. Dit kan ons alleen maar verheugen.

ECONOMISCHE SAMENWERKINGSVERBANDEN: HET BELGISCH RECHT

door C. VISART de BOCARME, Opdrachthouder op het Kabinet van de Minister van Justitie Melchior WATHELET.

1. INLEIDING

Toen ons land zo nodig zijn wetgeving diende aan te passen aan de Verordening van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 25 juli 1985 werd het geconfronteerd met een moeilijk probleem. Er diende namelijk in onze wetgeving een volkomen nieuwe rechtsinstelling te worden ingevoerd, waarvan én de werkingwijze én de sociale en economische gevolgen moeilijk te overzien waren. Die moeilijkheden zijn overigens de gehele duur van de voorbereiding van de twee wetsontwerpen blijven doorwegen, eerst in de regering en later ook in het parlement.

Toch had men in België al ernstig overwogen een nieuwsoortige verenigingsvorm in het leven te roepen. Op 8 april 1976 had de Regering inderdaad al een wetsontwerp ingediend, dat ertoe strekte een nieuwe entiteit toe te voegen aan de reeds bestaande economische samenwerkingsvormen. Ons land wilde in deze het Franse voorbeeld volgen, waar een dergelijke instelling al sinds 1967 bestaat. Het best gekende toepassingsgeval is dat van «Airbus Industrie».

Toen de Europese regeling bekend werd gemaakt diende die aan onze wetgeving te worden aangepast, een wetgeving waarvan de principes soms wezenlijk verschilden van de in de Europese regeling gevolgde beginselen.

Daarbij komt nog dat het Belgisch ontwerp van 1976 al was achterhaald, aangezien de juridische context waarin de nieuwe instelling zou kaderen ook sterk was geëvolueerd. Om die reden verkoos de regering een nieuw ontwerp in te dienen dat de vroegere teksten actualiseerde en ook rekening hield met de intussen aangenomen Europese normen.

Uiteindelijk werden de twee wetten van 12 en 17 juli door het Parlement gejaagd, want de ontwerpen zelf werden pas op 19 mei in de Ministerraad aangenomen.

In deze tekst worden de voornaamste vragen besproken die zijn opgedoken bij de uitwerking van de wetteksten en worden ook de redenen toegelicht die deze regeling hebben doen verkiezen boven enige andere.

Vooreerst wil ik toch nog even stellen dat wij zeker niet pretenderen dat we volmaakt wetgevend werk hebben geleverd. Integendeel, er blijven - en ook de Minister van Justitie heeft dat openlijk verklaard in Kamer en Senaat - een aantal onzekerheden wegen op de goede werking van de instelling zoals die werd tot stand gebracht. Daarom heeft de Minister de verbintenis aangegaan om na twee jaar toepassing van de nieuwe wetten een balans op te maken.

Het was het doel van de regering om het liberale en concurrentiële karakter van de instelling in vergelijking tot de overige Europese partners veilig te stellen, zodat zowel qua soepele toepassing als qua belastingsregeling, de instelling aantrekkelijk zou blijven. Anderzijds mochten onze grote juridische tradities ook niet zomaar terzijde worden geschoven: een groot aantal regels uit de vennootschapswetgeving werden eenvoudig overgenomen en aangepast aan de economische samenwerkingsverbanden.

2. WAAROM TWEE WETTEN?

Feitelijk was er geen enkele verplichting om twee afzonderlijke wetten te maken. Wij dienden onze wetgeving aan te passen aan de Verordening die op 25 juli 1985 door de Raad van de Europese Gemeenschappen werd aangenomen. De verordening heeft tot doel een nieuwe rechtsvorm van samenwerking tot stand te brengen, over de grenzen heen, en zo aan de ondernemingen of vennootschappen die natuurlijke of rechtspersonen zijn en waarvan er ten minste twee onder een verschillend rechtstelsel van de Lid-staten ressorteren, de mogelijkheid te bieden om onderling een netwerk van economische relaties uit te werken; dat moet bijdragen tot de ontwikkeling van de economische activiteit of moet die vergemakkelijken.

Die nieuwe instelling is dus het Europees economische samenwerkingsverband, dat wordt ingesteld bij wet van 12 juli 1989.

De specifieke kenmerken van het Europees economisch samenwerkingsverband maken dat het niet kan vergeleken worden met één van

de rechtspersonen naar Belgisch recht. Er zijn natuurlijk wel punten van gelijkenis met een handelsvennootschap omdat het voeren van een economische activiteit voor de leden wordt vergemakkelijkt, of uitgebreid door het in gemeenschap brengen van een economische activiteit in de schoot van een structuur met een rechtspersoonlijkheid die onderscheiden is van haar leden. Wel mag het samenwerkingsverband voor eigen rekening geen winst maken en dient zij ook niet over een eigen vermogen te beschikken. Bovendien moet de economische activiteit ook aansluiten op economische activiteit van de leden en mag ze alleen daartoe bijdragen.

De toegang tot het Europese samenwerkingsverband staat alleen maar open voor entiteiten die onder verschillende Lid-staten ressorteren; het leek echter wel paradoxaal rechts- of natuurlijke personen toe te laten om zo'n economisch samenwerkingsverband op te richten op het Europese niveau, zonder ook parallel daarmee eenzelfde mogelijkheid te openen voor de nationale entiteiten. Het zou ook een averechtse discriminatie inhouden indien wat op Europees vlak is toegestaan op nationaal vlak niet zou kunnen.

De Europese verordening bepaalt verder ook dat de wet die toepasselijk is op de overeenkomst en op de werking van een Europees samenwerkingsverband, de interne wet is van het land waar de statutaire zetel van het samenwerkingsverband is gevestigd.

Logischerwijs diende er dan ook gerefereerd te worden aan de wet betreffende het nationale samenwerkingsverband voor alle problemen terzake. En daarin voorziet artikel 2 van de nationale wet van 17 juli 1989.

3. DE AARD VAN DE ECONOMISCHE SAMENWERKINGSVERBANDEN

De vraag of de samenwerkingsverbanden van burgerlijke dan wel van handelsrechtelijke aard zijn werd uitvoerig besproken in de Commissie voor de Justitie van de Kamer.

De wetsontwerpen die de regering had neergelegd boden terzake geen uitsluitel, omdat wij van oordeel waren dat de rechtspraak diende uit te maken of een samenwerkingsverband al dan niet als handelsrechtelijk diende te worden beschouwd, zoals de rechtspraak dat ook doet ten aanzien van de vennootschappen.

Een aantal parlementsleden uitten echter wel hun zorg over het feit dat economische samenwerkingsverbanden geen winst mogen maken voor eigen rekening, zodat bij voorbaat de hoedanigheid van koopman uitgesloten lijkt.

Anderen daarentegen waren van oordeel dat een groot aantal regels betreffende de handelsvennootschappen ook op de samenwerkingsverbanden toepasselijk waren (inschrijving in een register, toepassing van de wet van 1975 betreffende de boekhouding en de jaarrekening, bevoegdheid van de handelsrechtbank) en zij dus in principe als handelrechtelijk dienen te worden beschouwd vanuit hun eigen aard.

Tenslotte werd beslist geen uitspraak te doen op grond van de bepalingen in de wet en de rechtspraak de zorg te laten om zich in elk geval afzonderlijk uit te spreken.

4. TOEPASSING VAN DE WET VAN 1975 BETREFFENDE DE BOEKHOUDING EN DE JAARREKENING VAN DE ONDERNEMINGEN.

Eerst heeft de regering de Commissie voor boekhoudkundige normen over deze aangelegenheid geraadpleegd. De Commissie heeft een advies uitgebracht dat pleit voor de toepassing op de samenwerkingsverbanden van de regels inzake boekhouding en jaarrekening. Zij oordeelde dat het voeren van een exacte boekhouding voor de goede orde in het administratief beheer van de ondernemingen van wezenlijk belang is en bovendien ook een fundamenteel gegeven is ten aanzien van de rekeningen en de relaties tussen de leden van het samenwerkingsverband onderling, net zoals dat voor de vennoten in een vennootschap het geval is. Aan het bezwaar dat een samenwerkingsverband onder beoefenaars van een vrij beroep kan worden opgericht tilde de Commissie niet zo zwaar omdat de wet van 1 juli 1983 de boekhoudwet ook toepasselijk maakt op ondernemingen die geen handelsondernemingen zijn.

De regering heeft de Commissie in haar argumenten gevolgd en in het ontwerp werd voorgesteld alle samenwerkingsverbanden, de Europese en de Belgische, te onderwerpen aan de wet van 15 juli 1975.

In de Kamercommissie voor de Justitie werden amendementen ingediend die ertoe strekten die verplichting te schrappen, uit vrees dat

de stringente bepalingen van de wet van 1975 een aantal samenwerkingsverbanden ertoe zou aanzetten hun zetel niet in België te vestigen. De regering bleef bij haar standpunt, dat tenslotte ook door het Parlement werd bijgetreden.

5. HET OPTREDEN VAN DE BEDRIJFSREVISOR

Artikel 11 van het Belgisch ontwerp bepaalde het optreden van een bedrijfsrevisor ingeval van ontbinding van het samenwerkingsverband of terugtrekking van één van de leden. Het betreft hier evenwel geen dwingend voorschrift en in de overeenkomst kan in een andere zin worden bedongen.

Toch heeft de regering beslist een amendement in te dienen dat voorziet in het verplicht inschakelen van een revisor om de waarde van de inbreng anders in geld te beoordelen. Daartoe werd de procedure zoals voorgeschreven in artikel 29bis van de vennootschappenwet overgenomen.

Wat de Europese samenwerkingsverbanden betreft, bepaalt artikel 5 gewoon dat de overeenkomst van het samenwerkingsverband bij uittreksel moet bekendgemaakt worden. Het uittreksel moet de clause bevatten die voorziet in de benoeming van een bedrijfsrevisor die belast is met het waarderen van de inbrengen anders dan in geld. Er is dus een verplichte bekendmaking, maar indien de revisor zijn opdracht niet vervult, is er geen sanctie; de bepaling van artikel 29bis van de vennootschappenwet werd dus niet gevolgd.

Natuurlijk komt dat eigenaardig over. De verklaring is dat men zich strikt heeft willen houden aan het voorschrift van de verordening. De artikelen 9 en 10 van de vennootschappenwet bepalen inderdaad dat het verslag van de revisor moet neergelegd worden op de griffie van de rechtbank van koophandel, en de inschrijving in het handelsregister kan alleen maar mits het verslag van de revisor werd neergelegd.

Nu vermeldt de verordening in artikel 1, 2e lid als enige voorwaarden voor de oprichting, het aangaan van een overeenkomst en de inschrijving in het Register van de samenwerkingsverbanden. De verplichte neerlegging van het verslag van de revisor zou dan ook een bijkomende voorwaarde zijn, die niet door de Verordening wordt opgelegd en dus niet toegelaten is.

De controle op de jaarrekening door een bedrijfsrevisor, was in het oorspronkelijke ontwerp van de regering niet voorzien om de instelling niet te verzwaren. De regering is evenwel op haar standpunt teruggekomen en heeft amendementen ingediend op artikel 14 van het Belgische ontwerp en artikel 8 van het Europese ontwerp, die de wettelijke controle op de boekhoudbescheiden en de jaarrekening door één of meer revisoren voorschrijven. Die verplichting blijft evenwel beperkt tot die gevallen waar één van de leden van het samenwerkingsverband zelf onderworpen is aan de verplichte wettelijke controle op de boekhoudstukken. De bedoeling is dus die verplichting niet aan «kleinere» samenwerkingsverbanden op te leggen.

6. INSCHRIJVING VAN DE SAMENWERKINGSVERBANDEN

Hier moet de aandacht gevestigd worden op een bijzonderheid die verbonden is aan de inschrijving van de samenwerkingsverbanden.

Bij het nalezen van de teksten komt men tot de vaststelling dat er een verschil is tussen beide wetsontwerpen wat betreft het ogenblik waarop de rechtspersoonlijkheid wordt toegekend.

Artikel 1 van het ontwerp betreffende de E.E.S.V. verbindt de toekenning van de rechtspersoonlijkheid aan de voorafgaandelijke inschrijving van het samenwerkingsverband. Met toepassing van artikel 4 van het ontwerp betreffende de E.S.V., verkrijgt het samenwerkingsverband de rechtspersoonlijkheid zodra de overeenkomst is aangegaan de regeling die ook op de vennootschappen toepasselijk is krachtens de Belgische wetgeving.

De formulering van het hierboven aangehaalde artikel 1 vindt haar oorsprong in de artikelen 1.2 en 6 van de Europese verordening tot instelling van de economische samenwerkingsverbanden. Krachtens artikel 1.2 van de verordening is «Het aldus opgerichte samenwerkingsverband bevoegd om met ingang van de in artikel 6 bedoelde inschrijving in eigen naam drager te zijn van rechten en verplichtingen van elke aard, overeenkomsten aan te gaan of andere rechtshandelingen te verrichten en in rechte op te treden».

Deze bepaling werd in de verordening opgenomen om rekening te houden met het recht van de landen van de Common Law die de toe-

kenning van de rechtspersoonlijkheid aan een vennootschap verbinden aan de voorafgaandelijke inschrijving daarvan.

In Ierland en in het Verenigd Koninkrijk oefent de instantie die met de inschrijving is belast een controle ten gronde uit naar aanleiding van de inschrijving van een vennootschap. Bij die controle wordt onder meer onderzocht of de vennootschap zich in haar statuten richt naar de openbare orde.

Dit verklaart waarom uiteindelijk in de verordening voor deze oplossing werd gekozen. Wanneer we het nu hebben over een E.S.V., was inderdaad het parallelisme met de regeling voor de E.E.S.V.'s een mogelijke oplossing geweest.

Die oplossing werd uiteindelijk niet aangehouden, omdat zij, via het gemeenschapsrecht, een bepaalde besmetting zou ingevoerd hebben in een nationale entiteit; de buitenlandse regeling druist in tegen onze juridische traditie, die heel veel belang hecht, en niet alleen voor de vennootschapsovereenkomst, aan het moment waarop de wil te kennen wordt gegeven.

Het gevolg is dat er inderdaad een verschillende behandeling is voor het E.E.S.V. en het E.S.V., maar de andere oplossing zou een verschil hebben meegebracht tussen het E.S.V., en een vennootschap; dit verschil in behandeling zou geen bestaansreden hebben omdat de inschrijving in België, zoals wij hoger al hebben aangestipt, geen aanleiding is tot een onderzoek ten gronde door de griffie.

7. DE HOOFDELIJKE AANSPRAKELIJKHEID VAN DE LEDEN

De aansprakelijkheidsregeling die op de samenwerkingsverbanden toepasselijk is, is wel bijzonder stringent t.a.v. de leden. Voor de Europese samenwerkingsverbanden wordt de verplichting opgelegd door artikel 24 van de Verordening, dat ook in de wet werd overgenomen. Dezelfde regel is ook opgenomen in de wet betreffende het Belgische samenwerkingsverband, omdat hij een tegenwicht vormt voor de grote vrijheid die de instelling geniet: er wordt geen kapitaal vereist en de contractvrijheid is de regel. Het zijn vooral de rechten van de derden die hier beschermd moest worden in de Belgische wet en in de verordening.

De bepaling werd in het Parlement aangevochten door diegenen die daarin een belemmering zagen voor de vele kleine ondernemingen en zelfstandigen die geen onderscheiden rechtspersoonlijkheid bezitten voor hun activiteit; dezen zouden er voor terugdeinzen om in het raam van een samenwerkingsverband verbintenissen aan te gaan. Het Parlement heeft deze argumentatie uiteindelijk toch verworpen.

8. HET OP EEN SAMENWERKINGSVERBAND TOEPASSELIJKE SOCIAAL RECHT

Wat de toepasbaarheid van het sociaal recht betreft, is het statuut van een E.E.S.V. niet zo verschillend van dat van een multinational die in België is gevestigd, of hier één of meer bedrijfszetels zou openhouden.

De vijftiende considerans van de EEG-verordening nr. 2137/85 van de Raad, d.d. 25 juli 1985, tot instelling van de Economische Europese samenwerkingsverbanden (E.E.S.V.) bepaalt inderdaad dat op de gebieden die niet door de verordening worden bestreken, de bepalingen toepasselijk zijn van het rechtstelsel van de Lid-staten en van het gemeenschapsrecht, b.v. op het gebied van het sociaal recht en van het arbeidsrecht. Het betreft dus een duidelijke verwijzing naar het nationale recht van de Lid-Staten.

Het geheel van de sociale aspecten en onder meer ook het arbeidsrecht dat toepasselijk is op de personeelsleden die door een Europees samenwerkingsverband tewerk gesteld worden, hun statuut op het vlak van de sociale zekerheid enz..., worden dus geregeld door het volgens het internationale privaatrecht aangewezen rechtstelsel.

De nationale economische samenwerkingsverbanden daarentegen, zijn onderworpen aan de sociale wetgeving, zoals en in dezelfde mate als een reeds in België bestaande onderneming.

Zo hoeft het bij voorbeeld geen betoog dat in het raam van wat we hoger hebben uiteengezet, de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, bij voorbeeld, toepasselijk zal zijn op de nationale en op de Europese economische samenwerkingsverbanden. De wet bepaalt immers in artikel 14 dat ondernemingsraden worden opgericht in alle ondernemingen die gewoonlijk gemiddeld meer dan 50 personeelsleden tewerkstellen.

Naast de Belgische wetgeving die op de samenwerkingsverbanden toepasselijk is, mogen we ook de regels van het communautair recht niet uit het oog verliezen (zo bv. de reglementering betreffende de sociale zekerheid van de migrante werknemers, het vrije verkeer van de werknemers enz...).

Los van de vragen in verband met de bepaling van het sociale zekerheidsstelsel dat op de samenwerkingsverbanden toepasselijk is, zijn er nog een reeks vragen die de praktijk i.v.m. het oprichten van de samenwerkingsverbanden aan het licht zal brengen.

Zo bijvoorbeeld de vragen i.v.m. het statuut van de zaakvoerder van een samenwerkingsverband. Moet deze beschouwd worden als een loontrekkende of als een zelfstandige?

Het ware logisch de toestand die nu bestaat ten aanzien van de bestuurders van handelsvennootschappen toe te passen op de samenwerkingsverbanden. Het Hof van Cassatie oordeelt dat die bestuurders zelfstandigen zijn, onder meer vanwege het feit dat zij ad nutum uit hun mandaat kunnen worden ontzet. Aangezien de oprichters van een Europees samenwerkingsverband over een grotere vrijheid beschikken dan de oprichters van een vennootschap in het bepalen van de bevoegdheden en ook de voorwaarden van benoeming of ontzetting van de zaakvoerder(s), is het moeilijk hier a priori een positie in te nemen.

In een aantal gevallen waarin de grens tussen de beide mogelijke statuten van de zaakvoerder niet nauwkeurig is afgebakend en waar derhalve moeilijkheden zouden kunnen rijzen voor de bevoegde instellingen van sociale zekerheid, zal voor elk geval afzonderlijk een oplossing moeten worden gezocht.

De twee wetten bevatten maar één bepaling van sociaalrechtelijke aard, namelijk de bepaling inzake de aan de ondernemingsraden te verstrekken economische en financiële informatie. De regering heeft de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven geraadpleegd en verschillende leden hadden vragen

rond de toepasbaarheid van het Koninklijk Besluit van 27 november 1973 dat de informatieplicht regelt. Inspelend op die zorg werden de twee oorspronkelijke ontwerpen gewijzigd en bepalen zij dat ondernemingen met een ondernemingsraad, die lid worden van een Europees of nationaal samenwerkingsverband, aan hun ondernemingsraad

de voornaamste informatie moeten overleggen met betrekking tot het samenwerkingsverband waarvan zij lid zijn.

9. BELASTINGREGELING VOOR HET SAMENWERKINGSVERBAND

Wat de indirecte belastingen betreft wordt er een vrijstellingsregeling ingebouwd voor het recht van inbreng van goederen. I.v.m. deze problematiek hebben de diensten van de Commissie de Lid-staten laten weten dat naar hun mening de Lid-staten geen belasting konden heffen op de inbrengen in een Europees economisch samenwerkingsverband. De redenering van de Commissie stoelt op een analyse van het toepassingsgebied van de richtlijn inzake harmonisatie van het inbrengrecht. Hieruit moet tot een verbod van heffing worden geconcludeerd, aangezien het E.E.S.V. geen kapitaalsvennootschap is en daarmee ook niet kan gelijkgeschakeld worden. Aangezien de nationale samenwerkingsverbanden evenmin beantwoorden aan de in de richtlijn bepaalde criteria, kan er ook hier geen heffing zijn.

Op het domein van de directe belastingen, was het de bedoeling van de minister van financiën om de nieuwe bepalingen inzake directe belastingen op te nemen in het globale ontwerp van belastinghervorming. Het bleek aangewezen om van die optie af te stappen om zo afgeronde ontwerpen te krijgen: de geïnteresseerden hebben aldus de mogelijkheid om met volle kennis van zaken een samenwerkingsverband op te richten. De ontwerpen werden dan ook in die zin aangepast en weerspiegelen het principe van de fiscale transparantie van artikel 40 van de Verordening, namelijk dat het resultaat van de werkzaamheid van het samenwerkingsverband slechts in hoofde van de leden belastbaar is, en niet bij het samenwerkingsverband zelf.

OPRICHTINGS- EN WERKINGSWIJZEN VAN DE E.E.S.V.'s EN DE E.S.V.'s

VERGELIJKING MET OP ANDERE VENNOOT- SCHAPSVORMEN TOEPASSELIJKE REGELS

*door P. KILESTE, Advocaat bij de balie van Brussel, vennoot DE
BACKER-GODFREY-TANGHE en Vennoten*

1. OPMERKINGEN VOORAF

- 1.1.** Het E.E.S.V. is de eerste vennootschapsvorm of verenigingsvorm die praktisch uitsluitend is onderworpen aan een zuiver Europese wetgeving (Verordening nr. 2137/85 van de Raad, d.d. 25 juli 1985, hieronder «Verordening» genoemd). De E.E.S.V.'s zullen echter wel ten dele onderworpen blijven aan de nationale wetgeving van de diverse Lid-staten.

Inderdaad:

- Enerzijds bepaalt de Verordening dat een aantal toepassingsmaatregelen het optreden van de nationale wetgever vergen en machtigt zij die nationale wetgevers om een aantal punten op een bijzondere wijze te regelen ⁽¹⁾.

1) Zo bepaalt artikel 39 van de Verordening onder meer dat de Lid-staten verplicht zijn:

- het register of de registers aan te wijzen waar de inschrijving van het samenwerkingsverband moet geschieden en de regels vast te stellen die op deze inschrijving toepasselijk zijn;
- de bepalingen vast te stellen betreffende de nederlegging van de bedoelde bescheiden waarvan de bekendmaking verplicht is;
- passende sancties vast te stellen in geval van niet-naleving van de verordende bepalingen inzake openbaarmaking van de oprichtingsakten, de overige akten waarvan de openbaarmaking verplicht wordt gesteld, of van de bijzondere vereisten van openbaarmaking die in artikel 25 van de Verordening zijn voorgeschreven.

Anderzijds heeft de Verordening de nationale wetgever de mogelijkheid gelaten om regelgevend op te treden ten aanzien van een aantal vraagstukken. Zo kan de nationale wetgever:

- bepalen dat een E.E.S.V. niet meer dan 20 leden mag tellen (artikel 4, 3);
- om redenen die verband houden met het openbaar belang in de Lidstaat, de deelneming aan enig samenwerkingsverband van bepaalde categorieën natuurlijke personen, vennootschappen of andere juridische lichamen uitsluitend of toestaan (artikel 4, 4);
- de vereiste inlichtingen inzake identiteit voor de benoeming van de zaakvoerder of de zaakvoerders van het samenwerkingsverband en van de vereffenaars verduidelijken (artikel 7);
- bepalen dat voor een E.E.S.V. dat in het grondgebied werd ingeschreven, de overplaatsing van de zetel die een wijziging van de toepasselijke wet tot gevolg zou hebben, geen rechtsge-

- Anderzijds verwijst de Verordening voor de aangelegenheden die betrekking hebben op de overeenkomst, met uitzondering van de bepalingen betreffende de staat en de bekwaamheid van de natuurlijke en van de rechtspersonen, evenals voor de interne werking van het samenwerkingsverband, naar de nationale wet van het land waar het E.E.S.V. zijn zetel heeft (artikel 2, 1 van de Verordening). Nog andere bepalingen van de Verordening bevatten gelijkaardige verwijzingen, die de algemene regel bevestigen ⁽²⁾.

Dit heeft voor gevolg dat de regeling van het E.E.S.V. niet in alle landen identiek zal zijn.

- 1.2.** De toepassingsregels van de Verordening werden uitgewerkt in de wet van 12 juli 1989 (Belgisch Staatsblad van 22 augustus 1989) en hebben ook een wijziging tot gevolg gehad van het koninklijk besluit van 7 augustus 1973 betreffende de openbaarmaking van akten en stukken van vennootschappen en ondernemingen (koninklijk besluit van 27 juli 1989, B.S. van 22 augustus 1989).

De Belgische wetgever heeft, samen met de goedkeuring van de wet van 12 juli 1989, ook een wet aangenomen betreffende de economische samenwerkingsverbanden naar Belgisch recht, en hij verwacht dat die wet ook de statuten van het E.E.S.V. zou regelen, ten aanzien van die punten die in de Verordening niet aan bod komen (wet van 17 juli 1989 betreffende economische samenwerkingsverbanden, B.S. van 22 augustus 1989 - cf. ook artikel 2 van de wet van 12 juli 1989).

volg heeft indien een bevoegde autoriteit van die Staat daartegen binnen een termijn van twee maanden een bezwaar maakt (artikel 14, 4);

- rechtspersonen toelaten om als zaakvoerders van een E.E.S.V. op te treden (artikel 19, 2);
 - in het kader van zijn wetgeving inzake vereffening, ontbinding, insolventie of staking van betaling, bepalen dat een lid van het samenwerkingsverband ophoudt daarvan deel uit te maken op het in de nationale wetgeving vastgestelde tijdstip (artikel 28, 1);
 - in de mogelijkheid voorzien om een samenwerkingsverband te laten ontbinden op verzoek van een bevoegde overheid in alle gevallen waarin het samenwerkingsverband door zijn werkzaamheid zou strijdig zijn met het algemeen belang, voor zover die mogelijkheid in het nationale recht ook ten aanzien van andere vennootschapsvormen bestaat (artikel 32);
 - een bevoegde overheid de werkzaamheid van een E.E.S.V. te laten verbieden wanneer die strijdig is met het algemeen belang (artikel 38).
- 2) Zo bepaalt artikel 35 dat de vereffening van een samenwerkingsverband en de afsluiting van de vereffening geregeld worden door het nationale recht. Artikel 36 bepaalt dat de E.E.S.V.'s onderworpen zijn aan de voorschriften van het nationale recht wat de insolventie en de staking van betaling betreft.

In dit verband heeft de Belgische wetgever gepoogd het E.E.S.V. en het E.S.V. te onderwerpen aan een aantal regels die op de handelsvennootschappen toepasselijk zijn, voor zover die verenigbaar waren met de bepalingen van de Verordening en met de aard zelf van het samenwerkingsverband.

Ingevolge de voorrang van de Europese Verordening op de nationale wet, kunnen de bepalingen in de nationale wet die van de bepalingen in de Verordening afwijken, niet toegepast worden. Het is vermoedelijk nog te vroeg om te weten of dit probleem ook aan de orde is i.v.m. de wetten van 12 en 17 juli 1989, maar het principe mag alleszins niet uit het oog verloren worden.

- 1.3.** Verder gaan wij in deze uiteenzetting uit van de veronderstelling dat het E.E.S.V. zijn zetel heeft gevestigd in België en dat dus de Belgische wet toepasselijk is.

2. DE OPRICHTING VAN E.E.S.V.'s EN VAN E.S.V.'s

2.1. De basisvoorwaarden

2.1.1. Aantal leden

2.1.1.1. De E.E.S.V.'s

- ten minste twee «leden»; dat kunnen natuurlijke personen zijn die een industriële-, handels-, ambachtelijke of landbouwactiviteit voeren, een vrij beroep uitoefenen of diensten verstrekken, maar ook vennootschappen of andere juridische publiek- of privaatrechtelijke lichamen, opgericht conform de wetgeving van één van de Lidstaten ⁽³⁾.

3) Door de termen «andere publiekrechtelijke of privaatrechtelijke juridische lichamen» te gebruiken wil de Verordening vermijden dat een te restrictieve lezing van artikel 58 b.v. bepaalde openbare ondernemingen of wetenschappelijke lichamen van openbare of semi-openbare aard zou uitsluiten. Alle publiekrechtelijke of privaatrechtelijke juridische lichamen, al dan niet onder de vorm van een vennootschap, al of niet beschikkend over de rechtspersoonlijkheid, of zij nu een economische activiteit voeren of gewoon een activiteit met een economische finaliteit, kunnen dus lid zijn van een E.E.S.V. (S. ISRAEL, Les caractéristiques économiques du G.E.I.E. et son avenir économique, *Revue de fiscalité européenne*, 1988, 2, p. 7).

- De leden moeten hun zetel hebben in het grondgebied van twee verschillende Lid-staten van de Europese Gemeenschap (artikel 4 van de Verordening) ⁽⁴⁾.
- De niet naleving van deze regel is een grond van ontbinding van het E.E.S.V. (artikel 31, 3 en artikel 32, 1).
- De Verordening laat de Lid-Statens vrij te bepalen dat een E.E.S.V. maximum twintig leden mag tellen en laat ook toe bepaalde beperkingen in te voeren wat betreft de mogelijkheid voor natuurlijke of rechtspersonen om lid van het samenwerkingsverband te zijn. De wet van 12 juli 1989 bevat geen beperking voor het aantal leden, maar bepaalt wel dat de overheid eerst haar toestemming moet verlenen als voogd voor de openbare kredietinstellingen ⁽⁵⁾.

2.1.1.2. De E.S.V.'s

- Ten minste twee leden, natuurlijke of rechtspersonen (artikel 1, 1 van de wet van 17 juli 1989), maar die niet noodzakelijk afkomstig moeten zijn uit één van de Lid-staten van de Europese Gemeenschap.
- Indien het samenwerkingsverband nog slechts één lid telt, kan de ontbinding worden uitgesproken (artikel 20, 6°).
- Er wordt eenzelfde voorbehoud gemaakt ten aanzien van de deelneming van de openbare kredietinstellingen (artikel 1, 2).

4) Die regel verhindert dat een E.E.S.V. onder zijn leden natuurlijke of rechtspersonen zou tellen waarvan de woonplaats of de zetel niet in het grondgebied van de E.E.G. zou zijn gelegen.

Dergelijke vennootschap zou dan kunnen overwegen om eerst een dochteronderneming op te richten op het grondgebied van de E.E.G., een dochteronderneming die dan lid zou worden van het E.E.S.V. De verplichting voor een E.E.S.V. om alleen maar een werkzaamheid te hebben ter ondersteuning van de activiteit van de leden, zou echter wel voor een probleem kunnen zorgen indien de dochteronderneming geen andere activiteit heeft dan de werkzaamheid die in het samenwerkingsverband wordt ingebracht.

5) De bepaling die de gerechtsdeurwaarders verbiedt om lid te zijn van een E.E.S.V. en die in de oorspronkelijke ontwerpen was opgenomen, werd uiteindelijk geschrapt bij de bespreking van het ontwerp in de Senaat.

2.1.2. De zetel

2.1.2.1. De E.E.S.V.'s

- De zetel moet gevestigd zijn op het grondgebied van één van de lid-staten van de Europese Gemeenschap (artikel 12). Het moet de plaats zijn waar de centrale administratie van het samenwerkingsverband is gevestigd, of, eenvoudig, de plaats waar één van de leden van het samenwerkingsverband zijn centrale administratie voert, op voorwaarde dat het samenwerkingsverband er een reële activiteit heeft die dus niet noodzakelijk de hoofdactiviteit moet zijn ⁽⁶⁾.
- De keuze van de zetel is belangrijk, omdat die bepalend is voor de wet die op het samenwerkingsverband en op de interne werking van het samenwerkingsverband toepasselijk is (artikel 2 van de Verordening). Het gevaar bestaat dus dat er een vorm van «forum shopping» ontstaat, afhankelijk van de mogelijke verschillen tussen de nationale wetgevingen.
- De zetel mag binnen dezelfde Staat worden overgeplaatst, overeenkomstig de in de samenwerkingsovereenkomst bepaalde voorwaarden (artikel 13 van de Verordening). Maar de verplaatsing van de zetel naar een ander dan het oorspronkelijk grondgebied, is omwille van de gevolgen op het vlak van de toepasselijke wet, onderworpen aan een bijzondere procedure waarbij onder meer de eenparige instemming van de leden is vereist (artikel 14 van de Verordening) ⁽⁷⁾.

6) Dit is een belangrijk verschil met de klassieke regeling die op de handelsvennootschappen naar Belgisch recht toepasselijk is. De maatschappelijke zetel moet normaliter gevestigd zijn op de plaats van de voornaamste vestiging. In een beroemd geval werd geoordeeld dat de KREDIET-BANK, waarvan de zetel geacht werd in Antwerpen te zijn gevestigd, toch geldig in Brussel kon gedagvaard worden, in het Frans, omdat alle belangrijke en beslissende besluiten die het ondernemingsleven zelf aanbelangden op de zetel in Brussel werden genomen, en deze zetel dan ook als de echte maatschappelijke zetel diende beschouwd te worden (Kh. Brussel, 9 januari 1985, *J.T.*, p. 166).

De mogelijkheid om de zetel van een E.E.S.V. over te plaatsen naar een ander land dan het land van oorsprong, blijft evenwel zeer uitzonderlijk, aangezien dergelijke maatregel onmogelijk zou kunnen worden genomen t.a.v. een handelsvennootschap of een V.Z.W. van het traditionele type: hier is een overplaatsing van de maatschappelijke zetel naar het buitenland uitgesloten. Een verplaatsing naar het buitenland veronderstelt in feite de oprichting van een nieuwe vennootschap.

7) De wetgever heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid die hem werd gelaten om zich, onder referte aan het openbaar belang, te verzetten tegen de overplaatsing naar het buitenland van de zetel van het E.E.S.V. dat in België werd opgericht.

- Het E.E.S.V. kan ook vestigingen openen in andere landen van de Gemeenschap, mits de voorschriften inzake bekendmaking (artikel 10 van de Verordening) worden nageleefd.

2.1.2.2. De E.S.V.'s

- Wanneer het een samenwerkingsverband naar Belgisch recht betreft, moet de maatschappelijke zetel van het E.S.V. uiteraard in België zijn gevestigd. De wijziging van de maatschappelijke zetel kan verlopen overeenkomstig de voorwaarden bepaald in de samenwerkingsovereenkomst (artikel 13, 3, wet van 17 juli 1989).
- De zetel mag evenwel niet naar het buitenland worden verplaatst.
- De samenwerkingsverbanden die worden opgericht in het buitenland kunnen in België vestigingen openen, wanneer ze zich onderwerpen aan de regels inzake bekendmaking bepaald in artikel 7 van de wet van 17 juli 1989. Daartegenover staat dat de E.S.V.'s naar Belgisch recht ook vestigingen kunnen openen in het buitenland, mits zij zich schikken naar de wetgeving van het onthaalland.

2.1.3. Kapitaal

- 2.1.3.1. Eén van de wezenlijke kenmerken van de E.E.S.V.'s en van de E.S.V.'s, is de mogelijkheid om zonder maatschappelijk kapitaal te worden opgericht; dit onderscheidt ze van de klassieke vormen van handelsvennootschappen.
- 2.1.3.2. Zo kan de oprichtingsakte van een E.E.S.V. of van een E.S.V. voorzien in een financieringsregeling via rechtstreekse stortingen van de leden, b.v. bijdragen, voorschotten in rekening-courant, of vergoedingen voor gepresteerde diensten.
- 2.1.3.3. Hoewel de vorming van een kapitaal niet verplicht is, bestaat de mogelijkheid daartoe. In deze veronderstelling wil het ons voorkomen dat zowel uit artikel 8 van de Verordening als uit artikel 7 van de wet van 12 juli 1989 en artikel 8 van de wet van 17 juli 1989 voortvloeit dat elke wijziging van het kapitaal het voorwerp moet zijn van een neerlegging maar niet van een bekendmaking. Er is overigens geen minimale storting van het eventuele kapitaal bepaald in de Verordening, niets lijkt er zich ook tegen te verzetten dat men een beroep zou doen op de techniek van een minimumkapitaal, zoals dat voor de Belgische coöperatieve vennootschappen wordt gedaan, met dien verstande dat

elke wijziging boven dit minimumkapitaal uiteraard geen wijziging is van het initiële kapitaal, en dan ook geen neerlegging vergt.

- 2.1.3.4. Het kapitaal zou ook kunnen gevormd worden door inbrengen in natura of in nijverheid. Ten aanzien van deze vormen van inbreng bepaalt de Verordening geen verplichte controle. De Belgische wetgever heeft echter wel een controle verplicht gesteld voor inbrengen die niet in geld bestaan, wat a priori indruist tegen de Verordening: aldus wordt een bijkomende oprichtingsvoorwaarde ingevoerd die niet in de Verordening staat. Na onderhandelingen met de E.E.G., werd de zaak uiteindelijk beslecht in die zin dat onder de vermeldingen van de oprichtingsakte, die het voorwerp moet zijn van de bekendmaking, ook moet worden opgenomen: «het beding waarbij in de aanwijzing van een bedrijfsrevisor wordt voorzien, belast met de waardering van inbrengen die niet in geld bestaan» (artikel 5, 2°, h). De voorafgaandelijke neerlegging van het verslag van de revisor wordt evenwel niet beschouwd als een oprichtingsvoorwaarde voor het samenwerkingsverband, en er is ook geen andere sanctie dan de gebeurlijke aansprakelijkheid van de bestuurders ingeval zij de wet overtreden nl. in de veronderstelling dat de revisor waarvan de opdracht aldus is bepaald niet met die opdracht zou worden belast.

De Koning kan evenwel bepaalde categoriën van E.E.S.V.'s ontslaan van de verplichting om een revisor aan te stellen die met de waardering van de inbrengen in natura wordt belast (artikel 5 van de wet van 12 juli 1989).

Ten aanzien van het E.S.V. bepaalt artikel 11 van de wet van 17 juli 1989 uitdrukkelijk dat de revisor moet worden aangesteld voor de oprichting van het samenwerkingsverband en dat hij verslag moet uitbrengen over de beschrijving van elke inbreng in natura en over de toegepaste waarderingsmethoden. Er moet eveneens een beroep gedaan worden op een revisor voor elke latere inbreng. Bovendien moet zijn verslag worden neergelegd bij de griffie van de Rechtbank van Koophandel.

De regeling van de quasi-inbreng die in de vennootschappenwet is opgenomen wordt hier niet overgenomen. Evenmin is er sprake van het opstellen en indienen van een financieel plan, of van de verplichting, indien in geld wordt ingeschreven, de bedragen voor de oprichting van de vennootschap op een geblokkeerde rekening te storten.

Geen van de bepalingen van de Verordening of van de wetten legt overigens de verplichting op dat, ingeval een kapitaal wordt samengesteld, elk van de leden een inbreng moet doen ⁽⁸⁾.

- 2.1.3.5. Indien er een kapitaal is, stelt de vennootschappenwet dat ingeval de helft of twee derden van het kapitaal verloren zijn, een buitengewone algemene vergadering moet worden samengeroepen om te beraadslagen over de invereffeningstelling van de vennootschap. Dit is evenwel niet van toepassing op de samenwerkingsverbanden.
- 2.1.3.6. Indien er geen maatschappelijk kapitaal is, moeten er ook geen aandelen of aandelenbewijzen worden uitgegeven. Er is geen bepaling die regelt hoe men de hoedanigheid van lid verkrijgt. De regeling sluit hier nauw aan bij wat voor de V.Z.W. geldt. De regel met betrekking tot de bekendmaking van de wijzigingen aan de samenwerkingsovereenkomst heeft toch tot gevolg dat de identiteit van de leden moet bekendgemaakt worden; dit is te verklaren door de hoofdelijke aansprakelijkheid van elk van die leden.

2.1.4. Het doel

- 2.1.4.1. Het voornaamste kenmerk van een E.E.S.V. is natuurlijk dat zijn doel niet het behalen van winst voor zichzelf mag zijn. Het kan alleen gaan om: «de economische werkzaamheid van zijn leden te vergemakkelijken of te ontwikkelen, dan wel de resultaten daarvan te verbeteren» (artikel 3 van de Verordening). Deze definitie wordt praktisch letterlijk opgenomen in artikel 1 van de wet van 17 juli 1989 betreffende de economische samenwerkingsverbanden.

In het verlengde van dit beginsel wordt verduidelijkt dat het een E.E.S.V. niet is toegestaan:

- rechtstreeks of middellijk bestuursmacht of zeggenschap uit te oefenen over de eigen werkzaamheden van zijn leden of de werkzaamheden van een andere onderneming;

8) (zie o.m. KEUTGEN, G., *Le groupement européen d'intérêt économique*, *Cahiers de droit européen*, 1987, pp. 492 en vv., nr. 27). De auteur stelt dat het feit dat sommige oprichters geen inbreng doen, geen invloed heeft op hun hoedanigheid van aandeelhouder van het samenwerkingsverband. De overeenkomst bepaalt inderdaad vrij hoe het lidmaatschap kan verkregen worden en die verkrijging hoeft niet gebonden te zijn aan het bestaan van een inbreng. De overeenkomst kan de toetreding afhankelijk maken van de eenparige goedkeuring door de leden (artikel 26), of van de verbintenis om via het samenwerkingsverband te passeren voor een aantal verrichtingen.

- rechtstreeks of middellijk uit welken hoofde dan ook aandelen of deelnemingsrechten in welke vorm dan ook, te bezitten in een onderneming die lid is;
- meer dan vijfhonderd werknemers in dienst te hebben;
- door een vennootschap te worden gebruikt om een lening te verstrekken aan een bestuurder van een vennootschap of aan met hem verbonden personen, wanneer dergelijke leningen onderworpen zijn aan beperkingen of toezicht volgens het vennootschapsrecht van de Lid-staten; gebruikt te worden voor een overdracht van goederen tussen een vennootschap en een bestuurder of met hem verbonden personen, behalve voor zover zulks door het vennootschapsrecht van de Lid-staten is toegestaan;
- lid te zijn van een ander Europees economisch samenwerkingsverband (artikel 3, 2 van de Verordening).

2.1.4.2. De eerste verbodsbepaling is nog stringenter voor de E.S.V.'s. De wet van 17 juli 1989 verbiedt aan het E.S.V. elke directe of indirecte inmenging in de uitoefening van de activiteit van de leden.

De tweede verbodsbepaling wordt in nagenoeg identieke bewoordingen overgenomen (artikel 2 van de wet). De wet bepaalt ook dat het E.S.V. geen lid mag zijn van een ander E.S.V.

2.1.4.3. De Verordening laat niet toe dat een E.E.S.V. een deelneming in andere onderneming zou aanhouden, tenzij die deelneming voor het bereiken van het doel van het samenwerkingsverband noodzakelijk is en zij voor rekening van de leden wordt aangehouden. De wet van 17 juli 1989 gaat nog verder en verbiedt elke deelneming, van welke vorm dan ook, in een andere onderneming.

2.1.4.4. De verplichting voor de samenwerkingsverbanden om een activiteit te voeren ter ondersteuning van de werkzaamheid van de leden sluit dus uit dat de samenwerkingsverbanden zich voor de uitoefening van die werkzaamheid in de plaats van de leden zouden kunnen stellen.

De samenwerkingsverbanden kunnen dus niet worden aangewend om een volkomen fusie tussen twee of meer vennootschappen tot stand te brengen, die dan later onder één leiding zouden werken. Zij kunnen de werkzaamheid van de leden niet opsorpen en mogen ook niet leiden tot de afschaffing van de werkzaamheid die zij geacht worden

te vergemakkelijken. Het is uitgesloten dat de leden hun handelszaak in het samenwerkingsverband zouden inbrengen, want dan zouden zij geen eigen werkzaamheid meer hebben ⁽⁹⁾.

Daartegenover staat dat het samenwerkingsverband een ideaal instrument is voor samenwerking tussen ondernemingen die een aantal activiteiten gemeenschappelijk willen voeren, b.v. programma's van onderzoek en ontwikkeling, bescherming van markten, gemeenschappelijk aankopen van grondstoffen of van bepaalde producten, vertegenwoordiging van de leden of lobbying.

3.2. De Vormvoorwaarden

3.2.1. De oprichtingsakte

- De E.E.S.V.'s en de E.S.V.'s kunnen opgericht worden bij eenvoudige onderhandse akte. Het is niet nodig een beroep te doen op een notaris. Artikel 4 van de wet van 17 juli 1989 bepaalt dat de overeenkomst tot oprichting van een samenwerkingsverband, op straffe van nietigheid, opgemaakt moet worden bij authentieke akte of bij onderhandse akte, met inachtneming, in het laatste geval, van artikel 1325 van het Burgerlijk Wetboek (verplichting de overeenkomst op te stellen in zoveel originelen als er partijen zijn die een onderscheiden belang hebben).

De contractuele aard van het samenwerkingsverband is overigens sterk aanwezig in heel de reglementering, aangezien, in tegenstelling met wat voor de gewone vennootschappen geldt, de meeste wijzigingen eenstemmig door de leden moeten goedgekeurd worden; bij ontstentenis van andersluidende contractuele bedingen, is de regel van de eenstemmigheid aanvullend van toepassing voor de andere beslissingen.

- Artikel 5 van de Verordening bevat een reeks vermeldingen die verplicht in de oprichtingsovereenkomst moeten opgenomen worden. Het betreft hier de klassieke bepalingen, zoals de naam, de zetel, het doel, de duur van het samenwerkingsverband, tenzij deze onbepaald is, en ook de identiteit van elk van de leden.

9) Zie o.m. VAN GERVEN, D., *Le groupement européen d'intérêt économique*, R.P.S., 1986, p. 181, nrs. 8 en vv. De auteur stipt aan dat het evenmin zou opgaan een concentratie in de hand te werken, waar de deelnemende ondernemingen hun juridische autonomie zouden behouden maar economisch onderling afhankelijk zouden worden.

- Ten aanzien van het E.S.V voegt de wet naast die gegevens ook nog toe: de wijze van benoeming en van ontslag van de zaakvoerder of van de zaakvoerders, de aard en de waarde van de eventuele inbreng, de plaats en de dag van de vergadering van de leden en de wijze waarop het bestuur en het toezicht worden uitgeoefend (artikel 5 van de Verordening).

3.2.2. Maatregelen m.b.t. de bekendmaking

- 3.2.2.1. Er zijn verschillende maatregelen van bekendmaking voorzien. De Verordening stelt de inschrijving van het E.E.S.V. in een door de nationale wetgever te bepalen register verplicht (artikel 6 van de Verordening). In België is dit een bijzondere inschrijving op de griffie van de Rechtbank van Koophandel in wier rechtsgebied de zetel van het samenwerkingsverband is gevestigd. Een vergelijkbare vereiste wordt bepaald in artikel 7, 3 van de wet van 17 juli 1989 ten aanzien van de E.S.V.'s.
- 3.2.2.2. De inschrijving moet gepaard gaan met de neerlegging van een afschrift van de overeenkomst van het samenwerkingsverband (artikel 7 van de Verordening, artikel 6 van de wet van 12 juli 1989 en artikel 7 van de wet van 17 juli 1989). Een reeks andere vermeldingen, o.m.: de wijzigingen van de oorspronkelijke overeenkomst, de oprichting van een vestiging, de benoeming van de zaakvoerders, elke overdracht door één van de leden van het samenwerkingsverband van het geheel of van een deel van zijn deelneming, het besluit van de leden waarbij de ontbinding van het samenwerkingsverband wordt uitgesproken, de benoeming van de vereffenaars, de afsluiting van de vereffening, het voorstel om de zetel over te plaatsen naar een ander land dan het land van oorsprong en ook elke wijziging in de samenstelling van het samenwerkingsverband, moeten op de griffie worden neergelegd (artikel 7 van de Verordening, artikel 7 van de wet van 12 juli 1989 en artikel 8 van de wet van 17 juli 1989).
- 3.2.2.3. Ten aanzien van de E.E.S.V.'s moet om een bijkomende inschrijving worden verzocht in het land van onthaal, wanneer een vestiging wordt geopend in een ander lid-staat; een afschrift van de overeenkomst en van de overige bescheiden die verplicht moeten worden neergelegd, zullen ook in dat land moeten neergelegd worden (artikel 10 van de Verordening en artikel 6 van de wet van 12 juli 1989).

- 3.2.2.4. De oprichting of de vereffening van een E.E.S.V. zal ook het voorwerp moeten uitmaken van een bekendmaking in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen (artikel 11 van de Verordening).
- 3.2.2.5. Naast de inschrijving in het Handelsregister en de neerlegging op de griffie van hoger bedoelde akten, bepaalt de Europese Verordening eveneens dat, nu eens volledig en dan eens bij uittreksel, de overeenkomst en de andere akten of hoger beschreven beslissingen worden bekendgemaakt (artikel 8 van de Verordening). De bekendmaking geschiedt in België in de bijlagen tot het Belgisch Staatsblad (artikelen 6 en 7 van de wet van 12 juli 1989 en artikelen 7 en 8 van de wet van 17 juli 1989).
- 3.2.2.6. Indien het samenwerkingsverband een economische werkzaamheid beoogt, zal het ook, zoals dit geldt t.a.v. de handelsvennootschappen naar Belgisch recht, ingeschreven moeten worden in het Handelsregister.
- 3.2.2.7. Aan de bekendmaking zijn de traditionele gevolgen verbonden: de akten zijn slechts na publicatie aan derden tegenstelbaar, tenzij het samenwerkingsverband kan aantonen dat die derden daar vroeger al kennis van hadden. Derden kunnen evenwel handelingen invoeren die nog niet werden bekendgemaakt (artikel 6, 4 van de wet van 12 juli 1989 en artikel 7, 5 van de wet van 17 juli 1989).
- 3.2.2.8. Andere klassieke maatregelen i.v.m. bekendmaking zijn voorgeschreven, b.v. de verplichting voor het E.E.S.V. om in volle letters op alle briefwisseling en stukken de benaming te vermelden, voorafgegaan door de woorden «Europees Economisch Samenwerkingsverband», of de afkorting «E.E.S.V.», het adres van de maatschappelijke zetel, de plaats van inschrijving en ook het inschrijvingsnummer in het nationale register (artikel 25 van de Verordening). Artikel 9 van de wet van 17 juli 1989 bevat vergelijkbare verplichtingen voor de E.E.S.V.'s.
- 3.2.2.9. Ten aanzien van het E.E.S.V. bevat de Verordening een bijzonderheid, namelijk de verplichting om ook in volle letters op alle brieven en stukken te vermelden dat de zaakvoerders gezamenlijk moeten handelen (artikel 25, d).

4. RECHTSBEKWAAMHEID VAN DE E.E.S.V.'s EN E.S.V.'s

4.1. De E.E.S.V.'s

- 4.1.1.** Een E.E.S.V. verkrijgt handelingsbekwaamheid vanaf de inschrijving in het register dat in het land van vestiging wordt gehouden (artikel 1 van de Verordening). Het is enkel omwille van de gevolgen, onder meer op het fiscale vlak, die aan de toekenning van de rechtspersoonlijkheid in een aantal Lid-staten zijn verbonden, dat de Europese Verordening niet rechtstreeks de rechtspersoonlijkheid verleent aan een E.E.S.V.

De wet van 12 juli 1989 kent evenwel uitdrukkelijk de rechtspersoonlijkheid toe aan E.E.S.V.'s die op het Belgisch grondgebied worden opgericht (artikel 1).

- 4.1.2.** De reikwijdte van die rechtsbekwaamheid is evenwel zeer vergaand, aangezien het samenwerkingsverband drager kan zijn van rechten en verplichtingen van welke aard ook, overeenkomsten kan sluiten, of andere rechtshandelingen stellen en kan optreden in rechte (artikelen 1 en 2).

- 4.1.3.** De rechtsbekwaamheid wordt bovendien ook toegekend in alle Lid-staten van bij de inschrijving in het land waar de zetel is gevestigd.

- 4.1.4.** In België werd de aan de E.E.S.V.'s toegekende rechtsbekwaamheid uitgebreid op een wijze die verdient onderstreept te worden.

De klassieke regels van de rechtspleging maken het instellen van een rechtsvordering afhankelijk van een belang dat de initiatiefnemer heeft (artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek). Zo is een uitgebreide rechtspraak ontstaan volgens dewelke een V.Z.W. in rechte wel kan opkomen voor haar eigen rechten maar niet voor de rechten of belangen die de leden van de V.Z.W. gemeen hebben (b.v. op het vlak van milieuverdediging).

In Frankrijk werd diezelfde beperking op een E.S.V. toegepast, beschouwd als een belemmering voor hun ontwikkeling.

Ingevolge een amendement ingediend door de heer Mundeleer is de Belgische wetgever van deze regel afgeweken in het voordeel van het E.E.S.V. en heeft hij de mogelijkheid opengelaten dat de E.E.S.V.'s

in rechte kunnen optreden om de rechten te verdedigen die «vortvloeien uit de gemeenschappelijke belangen van hun leden» (artikel 1, 2e lid).

- 4.1.5.** Het feit dat de rechtspersoonlijkheid pas vanaf de inschrijving aan het E.E.S.V. wordt toegekend, heeft evenwel tot gevolg dat een vordering in rechte, ingesteld voor de inschrijving, niet ontvankelijk is.

4.2. De E.S.V.'s

- 4.2.1.** De regeling verschilt van deze voor de E.E.S.V.'s. Het E.S.V. verkrijgt de rechtspersoonlijkheid van bij het sluiten van de overeenkomst tot oprichting van een samenwerkingsverband.

Alleen de tegenstelbaarheid aan derden van de handelingen van het samenwerkingsverband is ondergeschikt aan het naleven van de vereisten inzake bekendmaking (artikel 4 van de wet van 17 juli 1989).

- 4.2.2.** Artikel 7, 6 van de wet van 17 juli 1989 bepaalt dat, ondanks de rechtspersoonlijkheid waarover het samenwerkingsverband beschikt, het op straffe van niet ontvankelijkheid niet in rechte kan optreden voor de bekendmaking van de oprichtingsakte.

- 4.2.3.** Eigenaardig genoeg heeft de wet van 17 juli 1989 de mogelijkheid om in rechte op te treden voor de verdediging van de gemeenschappelijke belangen van de leden niet tot het E.S.V. uitgebreid.

5. WERKING

5.1. Principes

- 5.1.1.** De Verordening voorziet gewoon in het bestaan van twee lichamen: «de gezamenlijke handelende leden», een orgaan dat vergeleken kan worden met een algemene vergadering, hoewel de Verordening bewust deze benaming vermijdt, en «de bestuurder of bestuurders» (in de Belgische wetten «zaakvoerder» en «zaakvoerders»). Andere organen kunnen worden opgericht (artikel 16 van de Verordening).

De Verordening schrijft geen vaste data voor voor de vergaderingen van één van deze beide organen. In de wet van 12 juli 1989 wordt de regeling voor het E.E.S.V. wel afgestemd op die van de meeste vennootschappen of verenigingen naar Belgisch recht en worden de zaakvoerders verplicht een jaarrekening op te stellen die ter goedkeuring aan de leden moet worden voorgelegd (artikel 8).

Ten aanzien van de E.S.V.'s bepaalt de wet van 17 juli 1989 uitdrukkelijk dat er een klassieke algemene vergadering moet zijn (artikel 13, 1).

- 5.1.2.** Door het niet opleggen van een algemene vergadering heeft de Europese Verordening eigenlijk een soepeler werking voor de E.E.S.V.'s willen inbouwen. De leden kunnen dan ook rechtsgeldig beslissingen nemen zonder te moeten bijeenkomen of een beroep te moeten doen op volmachten. Zo is het perfect mogelijk dat de leden worden geraadpleegd, of zelfs dat zij de jaarrekening zouden goedkeuren, via een procedure die louter schriftelijk verloopt.

5.2. De gezamenlijke handelende leden (voor een E.E.S.V.) of de vergadering (voor een E.S.V.).

- 5.2.1.** In principe beschikt elk lid over één stem. Wel kan van de grondregeling worden afgeweken en kan een regel van meervoudig stemrecht worden ingevoerd, met dien verstande dat één lid nooit over de meerderheid der stemmen mag beschikken (artikel 17 van de Verordening en artikel 13, 3 van de wet van 17 juli 1989).
- 5.2.2.** In het verlengde van de contractuele benadering van het samenwerkingsverband, moet er eenstemmigheid zijn van alle leden voor een aantal beslissingen. Het betreft evenwel beslissingen die, met toepassing van de vennootschappenwet, ook in het Belgische recht in het geval van een klassieke vennootschap een bijzondere meerderheid of zelfs eenparigheid vereisen. Het gaat om de wijziging van het doel van het samenwerkingsverband, de wijziging van het aan elk van de leden toegekende stemmenaantal, de wijziging van de voorwaarden van besluitvorming, de verlenging van het samenwerkingsverband na het verstrijken van de oorspronkelijk bepaalde duur, de wijziging van de bijdrage van elk van de leden⁽¹⁰⁾ of van een aantal leden in de

10) De Franse tekst van de Verordening vermeldt dat een wijziging van de «part contributive» van de leden bij eenparigheid van stemmen moet worden genomen.

De woorden «part contributive» (de Nederlandse tekst spreekt van «aandeel») verwekken de indruk dat een wijziging die tot gevolg zou hebben dat de financiële bijdrage die van elk van de leden wordt geëist, zonder de verhouding van de afzonderlijke bijdragen in de financiering te wijzigen, wel zou kunnen genomen worden zonder eenparig akkoord van de leden.

De Engelse tekst van de Verordening heeft het over «contribution» en niet «part contributive». De Commissie gaat er dan ook van uit dat de hoger gesuggereerde interpretatie niet toepasselijk zou zijn. Dit lijkt ons een belemmering in de mogelijke ontwikkeling van de E.E.S.V.'s, aangezien er altijd een eenparig besluit zal moeten zijn van de leden voor de verhoging van het kapitaal of voor een verhoging van het bedrag van de jaarlijkse bijdragen die ten laste van de leden worden gelegd. Buiten het geval waarin het verzet van één van de leden tegen elke wijziging van de financieringsregeling zou kunnen leiden tot zijn uitsluiting, blijft er dan voor de leden van een E.E.S.V. die toch zouden wensen middelen ter beschikking van het samenwerkingsverband te stellen, maar een mogelijkheid meer over, namelijk een beroep op vormen van leningen of voorschotten op rekening-courant.

financiering van het samenwerkingsverband (artikel 17, 2 van de Verordening en artikel 13, 2 van de wet van 17 juli 1989, met een regeling voor het E.S.V. die volledig is ingegeven door de regeling toepasselijk op het E.E.S.V.).

Buiten de uitzonderingen bedoeld in de Verordening kunnen de beslissingen gewoon bij meerderheid worden genomen en met inachtneming van een aanwezigheidsquorum dat vrij in de overeenkomst wordt bepaald. Behoudens andersluidend beding in de overeenkomst, is de regel van de eenstemmigheid toepasselijk, ook voor een wijziging van de overeenkomst die niet specifiek is bedoeld in de vorige bepalingen (artikel 17, 3 van de Verordening en artikel 13, 2 van de wet van 17 juli 1989).

5.2.3. Wat de verdeling van de bevoegdheden betreft, bepaalt de Verordening dat de leden van het samenwerkingsverband, optredend als orgaan, alle besluiten kunnen nemen ter verwezenlijking van het doel van het samenwerkingsverband (artikel 16, 2). Wel verduidelijkt de Verordening niet of het orgaan hier slaat op de «bestuurders» dan wel op «de gezamenlijke handelende leden».

Wij hebben evenwel al aangestipt dat artikel 17 de leden toelaat om bij eenparige stemming een reeks bedingen van de oorspronkelijke overeenkomst te wijzigen. Voor het overige bepaalt artikel 19 dat de overeenkomst van het samenwerkingsverband, of ingeval van stilzwijgen van de overeenkomst, een eenstemmig besluit van de leden, de bevoegdheden van de zaakvoerders moet bepalen. In elk geval wordt uitdrukkelijk bepaald dat de vertegenwoordigingsbevoegdheid van het samenwerkingsverband een aangelegenheid is van de bestuurder (artikel 20 van de Verordening), die overigens ook is belast met het opstellen van de jaarrekening (artikel 12 van de wet van 12 juli 1989) en met de oproeping van de leden.

Gelijkaardige bepalingen werden opgenomen, respectievelijk in de artikelen 13, 2, 14, 1 en 12, 2 van de wet van 17 juli 1989 betreffende de economische samenwerkingsverbanden ⁽¹¹⁾.

11) Artikel 13, 2, van de wet van 17 juli 1989 bepaalt:

«Tenzij andersluidende bepalingen in de overeenkomst, heeft de vergadering de meest uitgebreide bevoegdheden om alle besluiten te nemen of elke handeling te verrichten met het oog op de verwezenlijking van het doel van het samenwerkingsverband».

Algemeen gesteld druist die verdeling van de bevoegdheden in tegen de nu geldige verdeling van de bevoegdheden in de schoot van de naamloze vennootschap, waar sinds de hervorming van 1973 de raad van bestuur in feite het basisorgaan is voor het bestuur ⁽¹²⁾.

- 5.2.4.** De raadpleging van de leden of het houden van een algemene vergadering in het geval van een E.S.V., wordt op initiatief van de bestuurders georganiseerd. Zij zijn verplicht die raadpleging te organiseren op verzoek van één van de leden (artikel 17, 4 van de Verordening en artikel 13, 1 van de wet van 17 juli 1989) ⁽¹³⁾.

Artikel 18 van de Verordening bepaalt bovendien dat de bestuurder alle nuttige inlichtingen moet verstrekken aan de leden en dat de leden inzage kunnen krijgen van de boeken en van de zakelijke bescheiden ⁽¹⁴⁾.

5.3. Bestuur

- 5.3.1.** In de Verordening is bepaald dat het bestuur alleen maar aan natuurlijke personen, al dan niet lid van het samenwerkingsverband, mag worden toevertrouwd (artikel 19 van de Verordening). De nationale wetgever kan evenwel ook, aan de voorwaarden die hijzelf bepaalt, een rechtspersoon toelaten in de hoedanigheid van bestuurder. De wet van 12 juli 1989 maakt van deze mogelijkheid geen gebruik.

De voorwaarden voor benoeming en ontslag van de bestuurder of bestuurders worden vrij in de overeenkomst van het samenwerkingsverband bepaald of, bij stilzwijgen van de overeenkomst, bij eenparig besluit van de leden (artikel 19, 3 van de Verordening).

12) (Zie o.m. RONSE, *De vennootschapswetgeving*, 1973, nr. 308).

13) Dat recht dat aan elk van de leden wordt toegekend om een algemene vergadering te laten bijeenroepen, vindt op natuurlijke wijze zijn verklaring in de hoofdelijke aansprakelijkheid waartoe alle leden zijn gehouden. Toch is dit een nieuwigheid in vergelijking tot de klassieke regels voor de handelsvennootschappen waar een individueel recht om de vergadering bijeen te roepen slechts in één bijzonder geval aan een aandeelhouder wordt toegekend: wanneer de vennootschap, vanwege haar omvang, niet verplicht is om een commissaris-revisor te benoemen, kan elke aandeelhouder de raad van bestuur verzoeken om een algemene vergadering samen te roepen om te beraadslagen over de benoeming van een commissaris (artikel 64, 2, Venn. W.).

14) De mogelijkheid om inzage te krijgen van de boeken en zakelijke bescheiden wordt daarentegen niet toegekend aan de aandeelhouders van een traditionele vennootschap, tenzij in die gevallen waar er geen commissaris-revisor is, of, in het geval van een coöperatieve vennootschap, wanneer er evenmin een vennoot is aangewezen die met deze controletaak is belast.

Gelijkaardige bepalingen zijn opgenomen in artikel 12, 1 van de wet van 17 juli 1989 betreffende het E.S.V.

- 5.3.2.** De Europese Verordening bevat geen voorschriften met betrekking tot de werking van het bestuursorgaan. Wij herinneren er wel aan dat artikel 1 van de Verordening bepaalt dat de werking van het samenwerkingsverband onderworpen is aan de nationale wet, in casu dus de wet van 17 juli 1989.

In dit verband inspireert de wet zich in ruime mate aan het stelsel dat toepasselijk is op de handelsvennootschappen en bepaalt o.m. dat, wanneer er verscheidene zaakvoerders zijn, zij samen een college vormen dat beraadslaagt en besluit op de wijze in de overeenkomst bepaald, en bij gebreke van bepalingen dienaangaande, volgens de regels van vertegenwoordigende lichamen (artikel 12, 1).

Diezelfde bepaling bevat nog een bijzondere regeling die men ook voor de handelsvennootschappen overweegt in te voeren, namelijk het recht voor elk lid van het samenwerkingsverband om, niettegenstaande enige andersluidende bepaling in de overeenkomst, het ontslag van een zaakvoerder wegens gegronde redenen in rechte te vorderen.

- 5.3.3.** Wat het probleem van de aansprakelijkheid van de zaakvoerders betreft, voorziet de wet van 17 juli 1989 eveneens in een regeling die parallel is met die van de handelsvennootschappen, namelijk:

- Een onbepaalde en hoofdelijke aansprakelijkheid van de zaakvoerders jegens het samenwerkingsverband, voor tekortkomingen die zij hebben begaan in de uitoefening van hun opdracht, waarbij hun aansprakelijkheid wordt beoordeeld zoals inzake lastgeving.
- Een hoofdelijke aansprakelijkheid jegens derden voor alle schade die het gevolg is van een overtreding van bepalingen van de wet of van de overeenkomst. Wat de overtredingen betreft waaraan zij geen deel hebben gehad, worden zij van hun aansprakelijkheid ontheven wanneer zij kunnen bewijzen dat hen geen overtreding kan verweten worden en zij de overtreding hebben aangeklaagd op de eerste ledenvergadering nadat zij er kennis van hebben gekregen (artikel 12, 3).

- De regeling van de verzwaarde aansprakelijkheid ingeval van kennelijke grove fout die tot het faillissement bijdraagt wordt evenwel niet overgenomen. Bij ontstentenis van een bepaling zoals artikel 103 Venn. W., is er ook geen bijzondere aansprakelijkheid indien er geen oproeping is voor een algemene vergadering, bij verlies van meer dan de helft van het maatschappelijk kapitaal.

De aansprakelijkheidsregeling kan dus vergeleken worden met de regeling bepaald in artikel 62 Venn. W. Bij ontstentenis van een regeling voor de verzwaarde aansprakelijkheid, leunt de regeling nauw aan bij het stelsel dat toepasselijk is op de zaakvoerder of bestuurder van een coöperatieve vennootschap.

5.4. Vertegenwoordiging

- 5.4.1.** De vertegenwoordigingsbevoegdheid wordt aan de bestuurder toevertrouwd. Indien er verscheidene bestuurders zijn, kan elk van hen het samenwerkingsverband geldig vertegenwoordigen (artikel 20 van de Verordening en artikel 12 van de wet van 17 juli 1989).
- 5.4.2.** Enige beperking van de individuele vertegenwoordigingsbevoegdheid van de bestuurders kan nooit aan derden worden tegengesteld, ook al werd die bekendgemaakt; een uitzondering vormt het beding van de dubbele handtekening dat wel aan derden tegenstelbaar is mits het werd bekendgemaakt.
- 5.4.3.** Het samenwerkingsverband is door de handelingen van de zaakvoerder gebonden, zelfs indien die handelingen het doel van het samenwerkingsverband te buiten gaan, tenzij aangetoond wordt dat de derde wist dat de handeling het doel overschreed of hij hiervan, gezien de omstandigheden, niet onkundig kon zijn. De bekendmaking van de statuten alleen kan nooit een voldoende bewijs zijn.

5.5. Jaarrekening en controle

5.5.1. Jaarrekening

- De Verordening bevat geen bepaling terzake. De aangelegenheid wordt overgelaten aan de nationale wetgever. De wet van 12 juli 1989 bepaalt dat de zaakvoerders de jaarrekening opstellen.

Indien het samenwerkingsverband valt onder de bepaling van een onderneming zoals omschreven in artikel 1 van de wet van 17 juli 1975

betreffende de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen, zou de jaarrekening van het samenwerkingsverband conform die wetgeving moeten opgesteld worden (artikel 8, 2 van de wet van 12 juli 1989 en art. 14 van de wet van 17 juli 1989).

- Voor het overige geldt de klassieke regeling inzake de jaarrekening. De jaarrekening moet ter goedkeuring worden overgelegd aan de ledenvergadering binnen een termijn van zes maanden te rekenen van het einde van het boekjaar en zij moet uiterlijk dertig dagen na de goedkeuring worden bekendgemaakt.
- De jaarrekening moet worden bekendgemaakt via een neerlegging bij het bijzondere register dat wordt geopend bij het Handelsregister en via de publicatie, in de bijlagen tot het Belgisch Staatsblad, van een bericht dat die neerlegging vermeldt (artikel 8, 3 van de wet van 17 juli) ⁽¹⁵⁾.

5.5.2. Controle

- Artikel 8 van de wet van 12 juli 1989 en artikel 14, 2bis van de wet van 17 juli 1989 bepalen dat de controle wordt uitgeoefend overeenkomstig de voorwaarden vervat in de oprichtingsovereenkomst van het samenwerkingsverband.

In de oorspronkelijke wetsontwerpen was er van het optreden van een bedrijfsrevisor geen sprake, maar tijdens de voorbereidende werken hebben een aantal sprekers erop aangedrongen om een bedrijfsrevisor te gelasten met de controle op de jaarrekening, indien één van de leden van het samenwerkingsverband door de wet aan een controle door een revisor was onderworpen.

15) Het nut van die maatregelen van openbaarmaking werd tijdens de voorbereidende werken aangevochten. Verscheidene sprekers waren van oordeel dat, gelet op de hoofdelijke aansprakelijkheid van elk van de leden van een E.E.S.V., die verplichte openbaarmaking nutteloos was, nadelig voor de verdediging van de belangen van de leden tegenover de concurrentie, te streng ook in vergelijking tot de regeling in andere Lid-staten, onder meer Frankrijk, waar die openbaarmaking niet verplicht is.

Die tegenwerpingen werden echter verworpen: vanuit een zorg om doorzichtigheid heeft de wetgever uiteindelijk geoordeeld dat het paradoxaal was om die verplichte openbaarmaking niet op te leggen aan ondernemingen van commerciële aard, en waarvan overigens een aantal handelsondernemingen zijn, hoewel de meeste handelsvennootschappen wel aan die verplichting zijn onderworpen.

De definitieve tekst werd in die zin geamendeerd en bepaalt dat, wanneer één van de leden van het samenwerkingsverband zelf wettelijk verplicht is om een controle op de boekhoudbescheiden te laten uitvoeren, de controle op de financiële positie, op de jaarrekening en op de regelmatigheid vanuit het oogpunt van de statuten van de verrichtingen weer te geven in de jaarrekening, aan één of meer bedrijfsrevisoren moet worden toevertrouwd. Voor het overige verwijst de wet naar de bepalingen van artikelen 64, 64bis, 64ter, 64quater, 64quinquies, 64sexies, 64septies, 64octies en 65 Venn. W., voor wat betreft de benoeming, de opdracht, de aansprakelijkheid en het ontslag van de revisor(en).

Er zal dus een commissaris-revisor moeten zijn, ook al voert het samenwerkingsverband geen handelsactiviteiten, wanneer één van de leden door de wet verplicht is zijn rekening te laten controleren.

Naast de controle door revisoren hebben de leden die geen zaakvoerder zijn volgens de wet ook het recht om op de zetel van het samenwerkingsverband, kennis te nemen van de boeken en boekhoudbescheiden, voor de jaarrekening wordt goedgekeurd (artikel 8, 3 van de wet van 12 juli 1989, en artikel 14, 2 van de wet van 17 juli 1989).

5.6. Toetreding, uittreding, uitsluiting van leden en overdracht van deelbewijzen

5.6.1. De toetreding

- 5.6.1.1. Omwille van de hoofdelijke aansprakelijkheid die alle leden van een E.E.S.V. of van een E.S.V. bindt, staat de overeenkomst van het samenwerkingsverband in het teken van het «intuiti personae». Ten aanzien van de E.E.S.V.'s wordt er een eenparigheid vereist onder de bestaande leden (artikel 26 van de Verordening). Net zoals bij de C.V. of de V.Z.W. naar Belgisch recht, worden de toetredingsvoorwaarden vrij in de overeenkomst bepaald, en kunnen die verband houden zowel met de hoedanigheid van de leden als met de verplichting van de kandidaten om een soort van toetredingsrecht te betalen.

In een E.S.V. kan de overeenkomst een afwijking bepalen op de regel van de eenparigheid (artikel 15 van de wet van 17 juli 1989).

- 5.6.1.2. Elk nieuw lid is aansprakelijk voor de schulden van het samenwerkingsverband, ook de schulden die voor zijn toetreding werden gemaakt, tenzij een beding in de overeenkomst van het samenwerkingsverband of in de toetredingsakte een vrijstelling bepaalt van betaling van die schulden. Deze bepaling kan alleen aan derden worden tegengesteld wanneer aan de voorwaarden inzake bekendmaking is voldaan (artikel 26 van de Verordening en artikel 15 van de wet van 17 juli 1989).

5.6.2. De uittreding en de uitsluiting

- 5.6.2.1. Er is een gelijkenis tussen een samenwerkingsverband en een coöperatieve vennootschap wat betreft de mogelijkheden van uittreding of van uitsluiting. In een E.E.S.V. kan een lid uittreden overeenkomstig de voorwaarden in de overeenkomst bepaald, mits alle leden eenparig akkoord zijn. Wel kan elk lid van een samenwerkingsverband ten alle tijde uittreden wegens een gegronde reden (artikel 27 van de Verordening). Wat de E.S.V.'s betreft, moet de mogelijkheid tot uittreding in de overeenkomst worden geregeld (artikel 15 van de wet van 17 juli 1989).

- 5.6.2.2. De uitsluiting kan worden uitgesproken om redenen vermeld in de overeenkomst van het samenwerkingsverband of wanneer een lid ernstig tekort schiet in zijn verplichtingen of de werking van het samenwerkingsverband ernstig stoort of dreigt te verstoren.

De uitsluiting kan slechts geschieden bij rechterlijke beslissing, op gezamenlijk verzoek van de meerderheid der overige leden, tenzij de oprichtingsovereenkomst anders bepaalt.

De regeling voor de uitsluiting is dus stringenter dan de regeling die geldt inzake coöperatieve vennootschappen of een V.Z.W., waar de rechterlijke controle pas a posteriori geschiedt, ingeval van betwisting (artikel 27 van de Verordening en artikel 16 van de wet van 17 juli 1989).

- 5.6.2.3. Artikel 28 van de Verordening bepaalt dat een lid van een samenwerkingsverband ophoudt daarvan deel uit te maken zodra hij overlijdt of niet meer voldoet aan de voorwaarden van artikel 4. Artikel 9 van de wet van 12 juli 1989 voegt daar nog aan toe dat een lid van een E.E.S.V. ophoudt deel uit te maken van het samenwerkingsverband vanaf de datum van de faillietverklaring in een definitief vonnis uitgesproken door een Belgische rechtbank.

5.6.3. Overlijden van een lid

Wanneer een lid overlijdt, kunnen zijn erfgenamen of rechthebbenden zelf maar lid worden indien ze beantwoorden aan de voorwaarden bepaald in de overeenkomst of mits eenstemmige goedkeuring van de andere leden (artikel 28 van de Verordening).

5.6.4. Gevolgen van het verlies van het lidmaatschap

- 5.6.4.1. In elk van de gevallen waarin een lid zijn hoedanigheid als lid verliest, ingevolge uittreding, uitsluiting of overlijden, blijft het samenwerkingsverband tussen de overblijvende leden voortbestaan, tenzij de oprichtingsovereenkomst anders bepaalt (artikel 30 van de Verordening en artikel 17 van de wet van 17 juli 1989). In die verschillende gevallen zullen de waarde van de rechten die toekomen aan het lid dat zich terugtrekt of aan zijn erfgenamen en ook van de verplichtingen bepaald worden op basis van het vermogen van het samenwerkingsverband op het tijdstip waarop het lid ophoudt er deel van uit te maken. Die waarde mag niet vooraf forfaitair worden vastgesteld (artikel 33 van de Verordening). Artikel 11, 2 en 3 van de wet van 17 juli 1989 bepaalt dat in die gevallen het lid ten minste recht heeft op de uitkering van zijn inbreng, hetzij in natura, hetzij voor een gelijke waarde, onder aftrek van hetgeen aan het samenwerkingsverband verschuldigd is.
- 5.6.4.2. Behoudens andersluidend beding in de overeenkomst, zal de waardering van het vermogen verricht worden door een bedrijfsrevisor die door de partijen in gemeen overleg wordt gekozen, of indien er geen overeenstemming wordt bereikt, door de Voorzitter van de rechtbank van Koophandel. De waardering wordt verricht op de dag van de gebeurtenis die tot het verlies van het lidmaatschap aanleiding heeft gegeven.

De regeling wijkt hier af van de regel die toepasselijk is op de coöperatieve vennootschappen, waar de wet bepaalt dat de waardering van het aandeel van een ontslagnemend of uitgesloten vennoot alleen maar mag worden berekend op basis van de balans van het jaar waarin de vennoot het lidmaatschap verliest en tevens stelt dat hij alleen maar in de eerste zes maanden van het boekjaar ontslag mag nemen (artikel 149 en 153 Venn. W.).

Bovendien wordt inzake coöperatieve vennootschappen en ondanks de formulering van artikel 153 Venn. W., algemeen aanvaard dat de statuten vrij kunnen bepalen dat het ontslagnemend of het uitgesloten lid slechts op een op voorhand bepaald forfaitair bedrag recht heeft; hierbij geldt evenwel het voorbehoud dat de toepassing van dergelijke formules niet tot gevolg mag hebben dat hij een bedrag ontvangt dat een deel van de reserve bevat of een bedrag dat groter is dan zijn aandeel in het vermogen dat het kapitaal uitmaakt en in de eigenlijke winst ⁽¹⁶⁾.

- 5.6.4.3. Elk lid dat ophoudt lid te zijn van het samenwerkingsverband blijft wel aansprakelijk voor de schulden die voortvloeien uit de werkzaamheid van het samenwerkingsverband voor het verlies van lidmaatschap (artikel 34 van de Verordening en artikel 15 van de wet van 17 juli 1989).

5.6.5. Overdracht van deelbewijzen

Wat de overdracht van de deelbewijzen betreft, bepaalt de Verordening een stelsel van absolute niet-overdraagbaarheid, zowel aan een ander lid als aan een derde, tenzij de leden zich eenparig akkoord verklaren (artikel 22 van de Verordening). De Verordening verbiedt ook dat een lid zijn deelneming bij wijze van zekerheid in pand zou geven, zonder dat de overige leden daarmee eenparig instemmen. In de wet van 17 juli 1989 is er geen bijzondere regeling voor de deelbewijzen bepaald en het probleem moet dan ook worden geregeld als dat van een gehele of gedeeltelijke terugtrekking van een lid en toetreding van een nieuw lid.

5.7. Financiering en deelneming in de winst en de lasten

- 5.7.1. Wij hebben al onderstreept dat voor de oprichting van een E.E.S.V. niet noodzakelijk een kapitaal moest worden samengesteld. De financieringsmogelijkheden voor samenwerkingsverbanden worden evenwel wel beperkt ingevolge het verbod om een openbaar beroep te doen op de kapitaalmarkt (artikel 23 van de Verordening en artikel 25 van de wet van 17 juli 1989). De wet van 17 juli 1989 verbiedt de samenwerkingsverbanden eveneens leningen aan te gaan via de uitgifte van obligaties.

5.7.2. Indien het samenwerkingsverband winst boekt moet die, behoudens andersluidend beding in de overeenkomst, in gelijke delen worden verdeeld (artikel 21 van de Verordening).

5.7.3. Een ander wezenlijk kenmerk van de samenwerkingsverbanden is natuurlijk de hoofdelijke aansprakelijkheid van de leden. De oprichtingsovereenkomst mag van die regel niet afwijken (artikel 24 van de Verordening en artikel 3 van de wet van 17 juli 1989).

Alleen naar aanleiding van een bijzondere overeenkomst kan de betrokken derde verzaken aan die hoofdelijkheid. Bovendien kan bij de toetreding van een nieuw lid worden besloten dat dit wordt vrijgesteld van betaling van de schulden die voor zijn toetreding zijn ontstaan. Een beding in die zin moet afzonderlijk worden bekendgemaakt (artikel 26 van de Verordening en artikel 15 van de wet van 17 juli 1989).

5.7.4. Die hoofdelijkheid wordt evenwel getemperd door de verplichting voor de schuldeisers om eerst de betaling door het E.E.S.V. te vorderen voor zij zich tot de individuele leden van het samenwerkingsverband wenden. Artikel 24 van de Verordening bepaalt hier dat, tot aan de afsluiting van de vereffening van het samenwerkingsverband, de schuldeisers de betaling door één van de leden maar kunnen eisen nadat het samenwerkingsverband om betaling is verzocht en deze betaling niet binnen een toereikende termijn heeft plaatsgevonden. Artikel 3 van de wet van 17 juli 1989 voegt daaraan toe dat leden voor een verbintenis van het samenwerkingsverband niet persoonlijk kunnen worden veroordeeld dan nadat tegen het samenwerkingsverband veroordeling is uitgesproken.

5.7.5. Voor het overige regelen de leden uiteraard vrij in welke verhouding zij zullen delen in de lasten van het samenwerkingsverband en kunnen zij ook vrij elk soort van bijdrage regelen.

5.8. De duur

5.8.1. De samenwerkingsverbanden kunnen voor een onbepaalde duur worden opgericht, wat ze onderscheidt van de E.S.V.'s naar Frans recht (artikel 5 van de Verordening en artikel 5 van de wet van 17 juli 1989).

5.8.2. Indien van bij de oorsprong de oprichtingsvoorwaarden voor een E.E.S.V. niet aanwezig zijn, kan alleen een rechterlijke beslissing de nietigheid uitspreken. Wanneer het mogelijk is de toestand van het samenwerkingsverband te regulariseren, moet de rechtbank daarvoor

een termijn toestaan (artikel 15 van de Verordening en artikel 18 van de wet van 17 juli 1989). De nietigheid van een E.E.S.V. zal, zoals de ontbinding, leiden tot de vereffening, zonder afbreuk te doen aan de geldigheid van de verbintenissen van of jegens het samenwerkingsverband. (Artikel 15 van de Verordening en artikel 19 van de wet van 17 juli 1989).

Artikel 6 van de wet van 17 juli 1989 bepaalt de hoofdelijke aansprakelijkheid van de oprichters die jegens alle belanghebbende derden gehouden zijn tot de vergoeding van elke schade die het onmiddellijke en rechtstreekse gevolg is van de nietigheid van het samenwerkingsverband of van het ontbreken of de onjuistheid van de bij artikel 5 voorgeschreven vermeldingen, en ook voor verbintenissen aangegaan door handelingsonbekwamen.

- 5.8.3.** Er zijn evenwel verscheidene mogelijkheden van vervroegde ontbinding. Behoudens andersluidend beding in de overeenkomst kunnen de leden maar een besluit van ontbinding nemen met eenparigheid van de stemmen. De ontbinding moet ook uitgesproken worden wanneer de termijn is verstreken, wanneer het doel niet meer kan worden nagestreefd of indien het samenwerkingsverband niet langer ten minste twee leden telt (artikel 31 van de Verordening).
- 5.8.4.** Ook een rechterlijke ontbinding is mogelijk. Zij kan op verzoek van een lid worden uitgesproken indien, drie maanden na het verstrijken van de termijn in de overeenkomst bepaald, of na de vaststelling dat het doel van het samenwerkingsverband is verwezenlijkt, het samenwerkingsverband nog geen besluit van ontbinding heeft genomen. De ontbinding kan eveneens worden uitgesproken op verzoek van elke belanghebbende of van een bevoegde overheid, indien het samenwerkingsverband de bepalingen die zijn doel beperken niet naleeft (artikel 3 van de Verordening), zijn zetel niet langer op het grondgebied van de Gemeenschap heeft (artikel 12 van de Verordening) of nog slechts één lid zou tellen, tenzij de toestand kan worden geregulariseerd en dit geschiedt voor de rechtbank ten gronde uitspraak heeft gedaan (artikel 32 van de Verordening).
- 5.8.5.** Behoudens uitdrukkelijk en andersluidend beding heeft het faillissement van één van de leden niet het einde van rechtswege van het samenwerkingsverband tot gevolg (artikel 36 van de Verordening).

- 5.8.6.** Vergelijkbare bepalingen zijn opgenomen in de artikelen 20 en 21 van de wet van 17 juli 1989 voor de E.S.V.'s
- 5.8.7.** Voor het overige kan de ontbinding van een E.E.S.V. ook worden uitgesproken op verzoek van een lid, wegens een gegronde reden (artikel 32, 2 van de Verordening) ⁽¹⁷⁾.
- 5.8.8.** De ontbinding van een E.E.S.V. heeft de vereffening tot gevolg, die verloopt overeenkomstig de regels van het nationale recht. Het E.E.S.V. blijft echter wel handelingsbekwaam tot aan het einde van de vereffening (artikel 35 van de Verordening). De wet van 17 juli 1989 bepaalt een regeling die vergelijkbaar is met die van de Venn. W.: de vereffenaar(s) wordt (worden) benoemd door de vergadering die de wijze van vereffening bepaalt. Indien er verscheidene vereffenaars zijn, vormen die samen een college. Indien er geen vereffenaar wordt aangesteld, wordt de zaakvoerder (of de zaakvoerders) als vereffenaar aangemerkt. De vereffenaar beschikt over de traditionele bevoegdheden, eventueel na toelating vooraf door de algemene vergadering (artikel 23 van de wet).

6.7. FISCALE ASPECTEN

- Artikel 40 van de Verordening weerhoudt de fiscale transparantie waar zij bepaalt dat het resultaat van de werkzaamheid van het samenwerkingsverband slechts bij zijn leden belastbaar is.
- De artikelen 14 van de wet van 12 juli en 30 van de wet van 17 juli 1989 verduidelijken de bedoeling door te stellen dat de samenwerkingsverbanden geacht worden geen rechtspersoonlijkheid te bezitten wat de inkomstenbelastingen betreft. De samenwerkingsverbanden worden als dusdanig niet aan deze belasting onderworpen: de verdeelde of onverdeelde winsten of baten alsmede de opnemingen der leden worden als winst of baten beschouwd en ten laste van de bedoelde leden belast, overeenkomstig het stelsel dat op hen toepasselijk is. Deze winst of baten worden geacht betaald te zijn of toegekend aan de leden op de datum van afsluiting van het boekjaar waarop zij betrekking hebben. Het gedeelte

17) Artikel 20, 4°, van de wet van 17 juli 1989 vermeldt bij wijze van voorbeeld van een gegronde reden «wanneer er tussen de leden of groepen leden een zo slechte verstandhouding heerst dat zij de werking van de organen van het samenwerkingsverband verhindert». De Belgische wetgever heeft overigens geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid voorzien in de artikelen 32 en 38 van de Verordening om een bevoegde overheid de ontbinding te laten vorderen van een samenwerkingsverband waarvan de werkzaamheid strijdig is met de openbare orde.

van de niet uitgekeerde winst of baten wordt voor elk lid vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van de overeenkomst of, bij gebreke daarvan, volgens het hoofdelijk aandeel.

- Artikel 12 van de wet van 12 juli 1989 en 28 van de wet van 17 juli 1989 bepalen dat de inbreng van goederen in een samenwerkingsverband en de teruggave aan de leden van de onroerende goederen die zij hebben ingebracht niet zijn onderworpen aan het registratierecht, wanneer die teruggave geschiedt ingevolge de terugtrekking van het lid of de ontbinding van het samenwerkingsverband.

7. ANDERE BIJZONDERE BEPALINGEN

7.1. Rechterlijke bevoegdheid

Artikel 18 van de wet van 12 juli 1989 bepaalt dat de Rechtbank van Koophandel bevoegd is inzake betwistingen tussen leden, tussen zaakvoerder(s) en tussen zaakvoerder(s) en leden of vereffenaars, met betrekking tot het samenwerkingsverband of inzake een verzoek tot ontbinding van het samenwerkingsverband, ook al voert het samenwerkingsverband geen commerciële activiteit.

De territoriale bevoegdheid wordt geregeld in artikel 19.

7.2. Beroepsverbod

De regeling inzake beroepsverbod die op bepaalde veroordeelden of faillieerden toepasselijk is, ingevolge het van koninklijk besluit nr. 22 van 24 oktober 1934 werd aangevuld om ook toegepast te worden op het E.E.S.V. en op het E.S.V. (artikel 20 van de wet van 12 juli 1989).

7.3. Informatie aan de ondernemingsraad

Artikel 11 van de wet van 12 juli 1989 en artikel 27 van de wet van 17 juli 1989 bepalen dat de ondernemingsraden die lid zijn van een samenwerkingsverband en zelf een ondernemingsraad hebben, verplicht zijn de ondernemingsraad informatie te verstrekken met betrekking tot het samenwerkingsverband waarvan zij lid zijn.

7.4. Verjaring

Artikel 37 van de Verordening bepaalt een verjaringstermijn van vijf jaar voor een rechtsvordering ingesteld tegen een vroeger lid van een samenwerkingsverband, ingaand na de bekendmaking van de terugtrekking uit het samenwerkingsverband. Een rechtsvordering tegen een vroeger lid verjaart eveneens vijf jaar na de bekendmaking van het sluiten van de vereffening van het samenwerkingsverband. Ook artikel 24 van de wet van 17 juli 1989 hanteert die termijn van vijf jaar voor alle vorderingen tegen de zaakvoerders of de vereffenaars voor verrichtingen die tot hun taak behoren, te rekenen vanaf de datum van die verrichtingen of, indien zij met opzet zijn verborgen gehouden, te rekenen van het ontdekken van die verrichtingen.

7.5. Strafbepalingen

Op het gebied van het strafrecht bepaalt de wet van 12 juli 1989 een aantal sancties bij niet naleving van de vereisten inzake bekendmaking (artikelen 15 tot 17). De wet van 17 juli 1989 schrijft bijkomende strafbepalingen voor in volgende gevallen:

- Wanneer het samenwerkingsverband in overtreding op de wettelijke bepalingen is opgericht of wanneer de oprichters tijdens het bestaan van het samenwerkingsverband die bepalingen overtreden;
- Wanneer de zaakvoerders de verplichting een jaarrekening op te stellen niet naleven;
- Wanneer de zaakvoerders of de vereffenaars nalaten de algemene vergadering bijeen te roepen binnen drie weken nadat hun een daartoe strekkend verzoek is gedaan;
- Wanneer een beroep wordt gedaan op het openbaar spaarwezen of een obligatielening wordt uitgegeven (artikelen 31 tot 33);

CONTROLEASPEKTEN VAN E.E.S.V. EN E.S.V. HET E.E.S.V. VOOR DE BEDRIJFSREVISOR

door H. VAN PASSEL,
Bedrijfsrevisor, vennoot Van Passel, heats, Graffils & Co.

1. VOORAF

Hierbij worden enkele kanttekeningen geplaatst bij de wetten op het Economisch Samenwerkingsverband (ESV) en het Europese Economische Samenwerkingsverband (EESV), vanuit het standpunt van de bedrijfsrevisor.

Drie onderwerpen komen aan bod, met name:

- de opdrachten voor de bedrijfsrevisor bij de economische samenwerkingsverbanden zelf;
- de economische samenwerkingsverbanden en de positie van de commissarisrevisor bij een lid van een samenwerkingsverband;
- economische samenwerkingsverbanden tussen revisoren.

2. DE OPDRACHTEN VOOR DE BEDRIJFSREVISOR BIJ ECONOMISCHE SAMENWERKINGSVER- BANDEN.

2.1. Inbreng in natura

Art. 11, par. 1, lid 2, 3 en 4 E.S.V. wet luidt als volgt:

«Indien een inbreng niet in geld bestaat, wordt voor de oprichting van het samenwerkingsverband een bedrijfsrevisor aangewezen door de oprichters. De revisor maakt een verslag op, inzonderheid over de beschrijving van elke inbreng in natura en over de toegepaste waarderingmethoden.

De tussenkomst van de revisor is ook vereist bij elke latere inbreng die niet in geld bestaat.

Het verslag van de revisor wordt neergelegd op de griffie van de rechtbank van koophandel, op de wijze voorgeschreven bij artikel 8».

De opdracht van de revisor is hier volledig te vergelijken met de opdrachten inzake inbreng in natura volgens de Belgische vennootschapswet en behoeft dus weinig commentaar. Wel verwijst de E.S.V. wet terzake niet naar de vennootschapswet.

Voor de E.E.S.V. is eveneens de aanstelling van een revisor voorzien bij inbreng in natura (art. 5.h. E.E.S.V. wet), zonder dat een verdere omschrijving van de opdracht wordt gegeven en zonder dat er sancties zijn voorzien voor niet naleving.

2.2. Uittreding van een lid

Art. 11, par. 2 E.S.V. wet luidt als volgt:

«Indien één van de leden van het samenwerkingsverband ophoudt er deel van uit te maken zonder dat zijn uittreden de ontbinding van het samenwerkingsverband tot gevolg heeft, vindt een waardering van het vermogen van het samenwerkingsverband plaats, teneinde zijn rechten en zijn verplichtingen te bepalen. Het lid heeft ten minste recht op de uitkering van zijn inbreng, hetzij in natura, hetzij voor een gelijke waarde, onder aftrek van hetgeen hij aan het samenwerkingsverband verschuldigd is».

en Art. 11, par. 3 E.S.V. wet luidt als volgt:

«Tenzij in de overeenkomst anders is bepaald, wordt de waardering van het vermogen door een bedrijfsrevisor gedaan op de dag van de gebeurtenis die tot het verlies van het lidmaatschap aanleiding heeft gegeven. De bedrijfsrevisor wordt door de partijen in gemeen overleg gekozen of, indien geen overeenstemming wordt bereikt, op verzoek van de meeste gerede partij, door de voorzitter van de rechtbank van koophandel in wier rechtsgebied de zetel van het samenwerkingsverband is gevestigd. Tegen de beslissing van de voorzitter staat geen voorziening open».

De opdracht die hier aan de revisor wordt toevertrouwd behelst niet het bepalen van schade die aan het uittredend lid of aan de overblijvende leden wordt aangebracht in hun economische activiteiten door het uittreden, maar enkel het waarderen van het vermogen van het samenwerkingsverband.

In de mate dat het vermogen van het samenwerkingsverband bestaat uit liquide middelen en niet betwiste tegoeden en schulden is deze opdracht vrij eenvoudig.

Wanneer bepaalde tegoeden op of schulden aan leden worden betwist is het m.i. niet zeker dat de revisor in zijn waardering ook deze betwistingen kan beslechten; hij zal een minnelijke regeling of een uitspraak door een rechtbank of arbitrage dienen af te wachten.

Indien het samenwerkingsverband tevens andere activa en passiva bezit wordt de taak van de revisor wellicht veel moeilijker en wijkt zij af van de gebruikelijke attesteringsopdrachten: hij stelt hier zelf de waarde vast.

Enkele voorbeelden:

- een onroerend goed is aangekocht door het samenwerkingsverband. Welke waardering dient de bedrijfsrevisor te gebruiken? De boekwaarde? De venale waarde?
- een gezamenlijk produktiemiddel bevindt zich in het samenwerkingsverband. Zelfde problematiek. Quid indien dit produktiemiddel door het uittreden zelf in de toekomst onderbezet zal zijn? Nog moeilijker wordt het bij een gezamenlijk onderzoeks- en ontwikkelingsproject.

Volgens de memorie van toelichting (*Gedr. St.*, Kamer, 1988-1989, nr. 809/1-88/89, p. 2 en 3) zijn dergelijke situaties te verwachten.

«Het E.S.V. zal in talrijke en diverse gevallen een aantrekkelijke samenwerkingsvorm zijn, met name telkens wanneer ondernemingen, die zelfstandig willen blijven, gemeenschappelijk diensten wensen op te richten zoals een organisatie voor onderzoek (laboratorium of studiebureau), gemeenschappelijke verkoop- of uitvoerkantoren, aankoopverenigingen, gemeenschappelijk gebruik van materieel, de rationalisatie van het vervoer en de gemeenschappelijke beschikking over moderne beheersvormen, onder meer de informatieverwerking».

Van de revisor zal hier veel wijsheid en zorgvuldigheid geëist worden. De statuten of andere overeenkomsten tussen de leden kunnen eventueel bepalen hoe het eigen vermogen dient bepaald te worden voor de vaststelling van de teruggave van een uittredend lid.

2.3. Controle als commissaris-revisor

Vooreerst wens ik te wijzen op de controlemogelijkheden die in de wet voor de leden van het samenwerkingsverband zelf zijn voorzien en

die samenhangen met de onbeperkte aansprakelijkheid van de leden voor de verplichtingen van het samenwerkingsverband.

Art. 14, par. 2 E.S.V. wet bepaalt:

«De leden die geen zaakvoerder zijn, hebben het recht om gedurende ten minste vijftien dagen voor de vergadering, op de zetel van het samenwerkingsverband inzage te nemen van de boeken en bescheiden van het samenwerkingsverband en er afschrift van te verkrijgen».

Art. 14, par. 2bis 1ste alinea E.S.V. wet en Art. 8, par. 1 E.E.S.V. 1ste alinea E.E.S.V. wet stellen:

«De controle op het bestuur geschiedt onder de voorwaarden vervat in de oprichtingsovereenkomst van het samenwerkingsverband».

Art. 8, par. 3 E.E.S.V. wet:

«De leden die geen zaakvoerder zijn hebben het recht op de zetel van de onderneming inzage te nemen van de boeken en bescheiden van het samenwerkingsverband en kunnen er een afschrift van bekomen».

Deze rechten worden niet verminderd indien een bedrijfsrevisor is aangesteld voor de controle.

Indien één der leden van het samenwerkingsverband zelf onderworpen is aan wettelijk toezicht op de boekhoudkundige stukken moet bij het samenwerkingsverband een bedrijfsrevisor worden aangesteld met de functie van commissaris-revisor.

Art. 8, par. 1 lid 2 en 3 E.E.S.V. wet alsook art. 14, par. 2bis lid 2 en 3 E.S.V. wet stellen:

«Indien een lid van het samenwerkingsverband zelf onderworpen is aan wettelijk toezicht op de boekhoudkundige stukken, moet het toezicht op de financiële toestand, op de jaarrekening en *op de regelmatigheid, vanuit het oogpunt van de statuten*, van de verrichtingen weer te geven in de jaarrekening, worden overgedragen aan een of meer bedrijfsrevisoren. De artikelen 64, par. 1, 2de t/m 5de lid, 64, par. 2, 2de lid, 64bis, 64ter, 1ste, 3de, 4de en 5de lid, 64 quater, 64 quinquies, 64 sexies, 64 septies, 64 octies en 65, 1ste lid, 1°, 2°, 3°, 5° en 6°, alsmede 2de lid, van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen zijn van toepassing terzake van de benoeming,

de opdracht, de verantwoordelijkheid en het ontslag van de revisor of de revisoren».

Hier wordt dus in tegenstelling met de bepalingen bij inbreng in natura verwezen naar de vennootschapswet.

Belangrijk punt bij deze opdracht, die overigens volledig vergelijkbaar is met de opdracht als commissaris-revisor, is het toezicht op de regelmatigheid vanuit het oogpunt van de statuten, van de verrichtingen.

Hierbij denk ik aan de verdeling van de lasten (art. 11, par. 1, 6de lid E.S.V. wet) onder de leden en meer nog aan de aanvaardbaarheid van de verrichtingen en beslissingen in het kader van de statutaire en wettelijke bepalingen en beperkingen van het doel van het samenwerkingsverband.

Indien de zaakvoerders daden stellen buiten het statutaire doel van het samenwerkingsverband kan verwacht worden dat de revisor reageert. Indien één der leden zaakvoerder is, kunnen er zich belangenconflicten voordoen.

Opmerkelijk is dat de verplichte aanstelling van een bedrijfsrevisor voor de controle van de jaarrekening niet afhangt van de omvang van het samenwerkingsverband (balanstotaal, werknemers, omzet) maar van het feit dat één der leden onder de wettelijke controle valt.

In de praktijk zal een samenwerkingsverband van grote omvang meestal wel één of meerdere leden hebben die onder de wettelijke controle vallen.

Tenslotte moet erop gewezen worden dat de leden van een samenwerkingsverband, zelfs indien zij er wettelijk niet toe gehouden zijn, veelal het belang zullen onderkennen van een bedrijfsrevisor. Men denke aan de onbeperkte aansprakelijkheid en de controle op de verantwoording afgelegd door de zaakvoerders van het samenwerkingsverband aan de leden.

Het ereloon van de commissaris is niet aan B.T.W. onderworpen, zoals de commissarisfunctie bij handelsvennootschappen.

2.4. Opdracht voor de ondernemingsraad

Indien het samenwerkingsverband zelf onder de criteria valt voor oprichting van een ondernemingsraad, dient een bedrijfsrevisor te worden aangesteld.

Uit het verslag namens de Commissie voor de Justitie blijkt (*Gedr. St.*, Kamer, 1988-1989, nr. 808/5-88/89, p. 16):

«Uit wat voorafgaat, blijkt duidelijk dat bijvoorbeeld de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven toepasselijk zal zijn op de Europese en de nationale economische samenwerkingsverbanden. Artikel 14 van deze wet bepaalt dat een ondernemingsraad moet worden opgericht in elke onderneming die gewoonlijk gemiddeld ten minste 50 werknemers tewerkstelt.

In elk samenwerkingsverband waar overeenkomstig deze wet een ondernemingsraad is opgericht, zullen dus één of meer bedrijfsrevisoren worden benoemd ten einde de bij artikel 15bis bepaalde taak te vervullen (onder meer: verslag uitbrengen bij de ondernemingsraad over de jaarrekening, de getrouwheid en volledigheid certificeren van de economische en financiële inlichtingen die het ondernemingshoofd aan de ondernemingsraad verstrekt, die inlichtingen analyseren ten behoeve van de door de werknemers benoemde leden van de ondernemingsraad)».

Het zal maar zelden voorkomen dat het samenwerkingsverband de criteria voor het instellen van een ondernemingsraad overtreft zonder dat één der leden aan de criteria voldoet om aan de wettelijke controle te worden onderworpen.

Het zal dan normaal gesproken dezelfde bedrijfsrevisor zijn die de controletaak vervult evenals de opdracht voor de ondernemingsraad.

3. DE POSITIE VAN DE COMMISSARIS-REVISOR BIJ EEN LID VAN EEN SAMENWERKINGS-VERBAND

Aangezien, zoals besproken in hoofdstuk 1, er steeds een bedrijfsrevisor dient benoemd te worden bij het samenwerkingsverband wanneer één der leden onder de wettelijke controle valt kunnen er zich twee situaties voordoen.

- 1.** de commissaris-revisor is zelf belast met de controle van het samenwerkingsverband;
- 2.** een andere confrater is belast met de controle op het samenwerkingsverband.

In het eerste geval beschikt de bedrijfsrevisor over alle controlemogelijkheden zodat er zich geen probleem stelt.

De andere situatie waarbij de commissaris-revisor van een lid van het samenwerkingsverband niet zelf het samenwerkingsverband controleert vergt enige commentaar.

De informatie waarover de commissaris-revisor van het lid wenst te beschikken kan ondermeer betrekking hebben op:

- de waarde van aandeel dat de onderneming heeft in het samenwerkingsverband;
- de verplichting tot bijdrage in de kosten die de onderneming heeft ten aanzien van het samenwerkingsverband;
- de verplichtingen en risico's uit hoofde van de solidaire aansprakelijkheid van de leden voor de verplichtingen van het samenwerkingsverband;
- de invloed van het bestaan van het samenwerkingsverband en van de gebeurtenissen en de getroffen beslissingen op de waardering van bepaalde balansposten bij de onderneming. (Een voorbeeld: de invloed van de beslissing onderzoek en ontwikkeling in het samenwerkingsverband onder te brengen op de waarde van de immateriële en materiële vaste activa i.v.m. onderzoek en ontwikkeling bij de onderneming).

Vooreerst dient men vast te stellen dat de onderneming normaal nooit de meerderheid zal hebben in het samenwerkingsverband en dat het zelfs mogelijk is dat er geen kapitaalsinbreng heeft plaatsgevonden.

De verhouding van de commissaris-revisor van het lid ten overstaan van de controlerende confrater van het samenwerkingsverband is dus niet gelijk aan deze van de commissaris-revisor van een moedermaatschappij ten overstaan van de controlerende confrater van een dochteronderneming.

De commissaris-revisor kan steeds kennisnemen van de verklaring bij de jaarrekening van het samenwerkingsverband door de confrater.

De statuten of het reglement van het samenwerkingsverband kunnen meer uitsluitel geven inzake de controle.

Men kan zich afvragen of het controlerecht dat de vennoten individueel hebben enkel kan uitgevoerd worden door de leden zelf of hun bestuurders of dat de leden zich bij hun controle kunnen laten bijstaan.

De leiding van de onderneming kan dan haar recht op nazicht coördineren met haar commissaris-revisor.

De commissaris-revisor van het lid kan ook kennis nemen van de statuten, notulen van vergaderingen, en zo bij de onderneming die hij zelf controleert.

4. ECONOMISCHE SAMENWERKINGSVERBANDEN TUSSEN REVISOREN

Uit de Verordening (E.E.G.) nr. 2137/85 van de Raad van 25 juli 1985 tot instelling van Europese Economische Samenwerkingsverbanden (E.E.S.V.) blijkt (p. 30):

«Overwegende dat het verschil tussen een samenwerkingsverband en een vennootschap in hoofdzaak is gelegen in zijn doel, dat alleen bestaat in het vergemakkelijken of ontwikkelen van de economische werkzaamheid van zijn leden, zodat dezen aldus hun eigen resultaten kunnen verbeteren; dat de werkzaamheid van het samenwerkingsverband, gezien zijn ondersteunende karakter, moet samenhangen met en niet in de plaats mag treden van de economische werkzaamheid van zijn leden en het verband derhalve bij voorbeeld niet zelf ten aanzien van derden een vrij beroep mag uitoefenen, waarbij het begrip economische werkzaamheid in de ruimste zin moet worden uitgelegd. Overwegende dat de toegang tot het samenwerkingsverband, met inachtneming van de doelstellingen van deze verordening, zo ruim mogelijk moet zijn voor natuurlijke personen, vennootschappen en andere juridische lichamen; dat deze verordening evenwel de toepassing, op nationaal niveau, van de wettelijke en/of deontologische voorschriften inzake de voorwaarden voor de uitoefening van een economische werkzaamheid of van een beroep onverlet laat».

In art. 3 wordt o.a. gesteld (p. 32):

- 1.** Het doel van het samenwerkingsverband is de economische werkzaamheid van zijn leden te vergemakkelijken of te ontwikkelen dan wel de resultaten daarvan te verbeteren of te vergroten, doch niet het behalen van winst voor zichzelf. Zijn werkzaamheid dient samen te hangen met de economische werkzaamheid van zijn leden en kan ten opzichte daarvan slechts een ondersteunend karakter hebben.

2. Het is aan het samenwerkingsverband derhalve niet toegestaan: a. rechtstreeks of middellijk bestuursmacht of zeggenschap uit te oefenen over de eigen werkzaamheden van zijn leden of de werkzaamheden van een andere onderneming, met name niet op het gebied van het personeelsbeleid, de financiën en de investeringen;...».

Uit het verslag namens de Commissie voor de Economische Aangelegenheden inzake de E.E.S.V. blijkt (*Gedr. St.*, Senaat, 1988-1989, nr. 737/2, p. 12).

«Het lid vraagt of het de bedoeling is om in de vorm van een economisch samenwerkingsverband interdisciplinaire activiteiten te groeperen van intellectuele beroepen (bijvoorbeeld notarissen, expert-boekhouders, bedrijfsrevisoren, enz.).

Volgens de Vice-Eerste Minister en de Minister van Justitie betekent het openstellen van de E.S.V. voor de vrije beroepen niet dat het wetsontwerp betreffende de burgerlijke professionele en interprofessionele vennootschappen overbodig wordt.

De Europese instanties hebben de mogelijkheid overwogen van een economisch samenwerkingsverband tussen beoefenaars van vrije beroepen, maar dat samenwerkingsverband moet een nevenactiviteit uitoefenen die de leden van het samenwerkingsverband gemeenschappelijk hebben, terwijl het in het geval van professionele of interprofessionele vennootschappen de vennootschap zelf is die het vrij beroep uitoefent».

en p. 20:

«Een E.S.V. daarentegen mag het beroep van de leden niet uitoefenen. De activiteit van het samenwerkingsverband moet van ondergeschikte betekenis zijn ten opzichte van de hoofdactiviteit van de leden van het samenwerkingsverband. Dit betekent dat bedrijfsrevisoren een samenwerkingsverband kunnen oprichten om een dactylografiepool te vormen of met het oog op een gemeenschappelijke telefooncentrale, maar ze mogen geen E.S.V. oprichten om hun beroep uit te oefenen».

Uit de memorie van toelichting bij het wetsontwerp betreffende de E.S.V. komt naar voor (*Gedr. St.*, 1988-1989, nr. 809/1 - 88/89, p. 2, 3 en 5):

«Het E.S.V. zal in talrijke en diverse gevallen een aantrekkelijke samenwerkingsvorm zijn, met name telkens wanneer ondernemingen, die zelfstandig willen blijven, gemeenschappelijke diensten wensen op te richten zoals een organisatie voor onderzoek (laboratorium of studiebureau), gemeenschappelijke verkoop- of uitvoerkantoren, aankoopverenigingen, gemeenschappelijke administratiediensten (secretariaat, boekhouding), gemeenschappelijk gebruik van materieel, de rationalisatie van het vervoer en de gemeenschappelijke beschikking over moderne beheersvormen, onder meer de informatieverwerking».

«Vervolgens moet men zich rekenschap geven van de opzet, nader uiteengezet aan het begin van deze algemene beschouwingen, dat een instelling onderstelt die om juist aan het voornemen te beantwoorden:

1. niet voor zichzelf winst behaalt; het belang ligt alleen in het nastreven van verbeteringen, de rationalisatie of zelfs de ontwikkeling van de zaken van de ondernemingen die haar hebben opgericht, en
2. geen inbreng aan de leden oplegt, zoals zulks het geval is met andere vormen van maatschap, wat aan de oprichters de vrijheid laat te beslissen of zodanige inbreng nodig is of alleen inbreng van bepaalde leden wordt verlangd».

«Aan het economisch samenwerkingsverband werd daartoe een hoofdzakelijk contractuele grondslag gegeven, in tegenstelling tot de handelsvennootschap. Deze laatste is een maatschappelijk lichaam dat als dusdanig op de voorgrond treedt en boven de eigen wil van de deelnemers staat; de economische zelfstandigheid van iedere vennoot vervalt ten voordele van een vennootschapsvermogen. Daarentegen blijft deze zelfstandigheid in een economisch samenwerkingsverband bestaan: de hoofdwerkzaamheid blijft die van de leden».

Uit het verslag namens de Commissie voor de Justitie inzake de E.E.S.V. blijkt: (*Gedr. St.*, Kamer, 1988-1989, nr. 808/5-88/89, p. 3).

«Dat instrument vormt een nieuwe eenheid die rechtstreeks van het gemeenschapsrecht afhangt. Daarmee wordt een leemte opgevuld, zowel in het recht van de Lid-Staten als in het gemeenschapsrecht zelf. De oprichting van Europese samenwerkingsverbanden moet de belemmeringen wegnemen die de grensoverschrijdende samenwerking nog ondervindt, omdat ze onder een nationale en bijgevolg territoriaal beperkte rechtsorde valt.

Alle bestaande mogelijkheden inzake onderlinge samenwerking tussen ondernemingen (oprichting van gemeenschappelijke dochterondernemingen, onderlinge samenwerkingscontracten, enz.) worden bepaald door een welbepaald nationaal recht en impliceren bepaalde strakke regelingen (verplichtingen om de onderneming de vorm van een vennootschap te geven) of de afwezigheid van een aangepast juridisch kader (het sluiten van de overeenkomst zonder een eigen entiteit op te richten). Bovendien is de keuze van het toepasselijk recht afhankelijk van de economische of de juridische vestiging van één van de partners, zodat de buitenlandse partner op onbekend terrein terecht komt, dat hij derhalve wantrouwt.

Door een regelgeving voor de gemeenschappelijke oprichting en werking voor alle partners uit te werken, zullen de E.E.S.V.'s de ondernemingen, en meer in het bijzonder de K.M.O.'s een instrument bieden dat beter aan hun behoeften en hun capaciteiten beantwoordt. Via de E.E.S.V.'s kunnen zij immers een deel van hun economische activiteit groeperen met handhaving van hun economische en juridische onafhankelijkheid, in een structuur die volledige rechtsbekwaamheid verleent».

Volgende conclusies dringen zich op:

- De economische samenwerkingsverbanden E.S.V. en E.E.S.V. laten niet toe de beroepsactiviteiten zelf van bedrijfsrevisoren onderling of met Europese confraters samen te voegen.
- Het intuitu personae karakter van de E.S.V. en E.E.S.V. en het feit dat het samenwerkingsverband zich niet mag mengen met het beleid van de leden sluit aan bij de deontologie van het beroep van bedrijfsrevisor.
- Wel laten zij toe bepaalde deelactiviteiten ten behoeve van de leden (E.D.P., opleiding, e.d.) samen te brengen.
- Aldus kan ook een tamelijk stabiele band gecreëerd worden tussen de kantoren en kan naar één naam verwezen worden.
- Dit kan een eerste stap zijn naar een verdere integratie van de activiteiten van een vereniging van revisorenkantoren op Europees niveau eventueel in de nog in te stellen Europese Vennootschapsvorm.
- De vorm van het E.E.S.V. heeft het voordeel op andere samenwerkingsvormen dat zij een grensoverschrijdende rechtsgrond bezit.

DE BOEKHOUDKUNDIGE EN FISCALE ASPECTEN VAN HET ECONOMISCH SAMENWERKINGSVERBAND

door J. PUTZEYS, vennoot TIBERGHIE & Co, Belastingadviseurs

1. BOEKHOUDKUNDIGE ASPECTEN

1.1. Basisbepalingen

Wet E.E.S.V. art. 8, art. 15 - 16, art. 28

Wet E.S.V. art. 14, art. 26, art. 33 - 34

1.1.1. Onderworpenheid aan de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen

Artikel 1 van de wet van 17 juli 1975 die een omschrijving geeft van de «ondernemingen» in de zin van de wet wordt uitgebreid tot Europese economische samenwerkingsverbanden en economische samenwerkingsverbanden.

Voor de Europese economische samenwerkingsverbanden met zetel in een andere Staat is de wet van 17 juli 1975 evenwel enkel van toepassing op hun in België gevestigde bijkantoren en centra van werkzaamheid met dien verstande dat hun gezamenlijke bijkantoren in België als één onderneming worden beschouwd. De boeken, rekeningen en verantwoordingsstukken betreffende deze bijkantoren worden in België bewaard.

Deze uitbreiding van de wet van 17 juli 1975 heeft voor gevolg dat de E.S.V. en de E.E.S.V., wat hun bijkantoren in België betreft, onderworpen zijn aan alle bepalingen van hoofdstuk I van de wet van 17 juli 1975, met name:

- het voeren van een boekhouding, aangepast aan de aard en de omvang van het bedrijf;
- het voeren van een volledige boekhouding;
- het voeren van een boekhouding volgens de regels van het dubbel boekhouden;
- het gebruik van een dagboek of hulpdagboeken;

- het onderbrengen van de rekeningen in een voor het bedrijf passend rekeningstelsel;
- de boekingen aan de hand van verantwoordingsstukken;
- de jaarlijkse inventarisopname;
- het opmaken van een jaarrekening;
- het houden en bewaren van de boeken;
- de voorlegging en openbaarmaking van de jaarrekening volgens het volledig of het verkort schema.

1.1.2. Verplichting tot het opmaken van een jaarrekening

De zaakvoerder(s) van de E.E.S.V., resp. E.S.V. hebben de verplichting jaarlijks een jaarrekening op te maken, overeenkomstig de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen en de besluiten ter uitvoering ervan voor zover het samenwerkingsverband daaraan onderworpen is en overeenkomstig de bijzondere wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen die op hen toepasselijk zijn.

Deze jaarrekening moet binnen de 6 maanden na de afsluiting van het boekjaar aan de vergadering (E.S.V.), resp. aan de leden (E.E.S.V.) ter goedkeuring worden voorgelegd.

1.1.3. Verplichting tot neerlegging en bekendmaking van de jaarrekening

De jaarrekening, alsook een stuk met vermelding van naam, voornamen, beroep en woonplaats van de zaakvoerder(s) moeten, binnen de 30 dagen na de goedkeuring door toedoen van de zaakvoerder(s), worden neergelegd ter griffie van de rechtbank van Koophandel waar de zetel gevestigd is (zetel in België), of waar de Belgische vestiging is ingeschreven (zetel in het buitenland).

Een afschrift van de neergelegde stukken wordt toegezonden aan de Nationale Bank van België.

De bepalingen van de vennootschapswet inzake afschriften en statistieken is van toepassing op de E.S.V. en de E.E.S.V.

1.1.4. Verplichting tot openbaarmaking van de jaarrekening van een buitenlands economisch samenwerkingsverband

Het buitenlands economisch samenwerkingsverband dat in België een bijkantoor of een centrum van werkzaamheid heeft, dient haar jaarrekening in België te publiceren (naast verplichting tot publicatie van jaarrekening van bijkantoor).

1.1.5. Strafbepalingen

Indien de jaarrekening niet wordt voorgelegd en/of neergelegd zoals voorgeschreven zijn strafsancties van toepassing.

In geval van verzuim bedraagt de boete 50 tot 10.000 BEF. In geval van bedrieglijke opzet bedraagt de sanctie 50 tot 10.000 BEF boete verhoogd met een gevangenisstraf van 1 maand tot 1 jaar.

2. FISCALE ASPECTEN

2.1. Basisbepalingen

Wet E.E.S.V. art. 12 - 14

Wet E.S.V. art. 28 - 30

2.1.1. Registratierechten

De inbreng van goederen in een (E).E.S.V. is vrijgesteld van het evenredig registratierecht (0,5%). Deze vrijstelling heeft enkel betrekking op werkelijke inbrengen. Bij gemengde inbreng van in België gelegen onroerende goederen blijft het verkooprecht van 12,5% verschuldigd voor het gedeelte van de inbreng dat niet door aandelen vergoed wordt.

Is vrijgesteld van het evenredig registratierecht van 12,5% of 1% de teruggave van onroerende goederen aan de leden van het (E).E.S.V. die deze goederen hebben ingebracht, wanneer de teruggave gebeurt tengevolge van de uittreding van deze leden of de ontbinding van het samenwerkingsverband.

Indien evenwel onroerende goederen worden verkregen in andere omstandigheden dan deze hierboven vermeld, is voor deze verkrijging, hoe zij ook gebeurt, het voor verkopen bepaald recht verschuldigd.

2.1.2. B.T.W.

Het (E).E.S.V. is onderworpen aan de B.T.W. indien zijn werkzaamheid erin bestaat geregeld en zelfstandig met of zonder winstoogmerk, hoofdzakelijk of aanvullend leveringen van goederen of diensten te verrichten.

De lastgeving ter uitvoering van hun statutaire opdracht volbracht door bestuurders, zaakvoerders, commissarissen en vereffenaars van een (E).E.S.V. is vrijgesteld van B.T.W.

2.1.3. Directe belastingen

Artikel 40 van de E.E.G.-Verordening huldigt: «Het resultaat van de werkzaamheid van het samenwerkingsverband is slechts bij zijn leden belastbaar».

Het principe van de fiscale transparantie wordt overgenomen in de Belgische wetten. De samenwerkingsverbanden worden geacht geen rechtspersoonlijkheid te bezitten voor de toepassing van de inkomstenbelastingen.

De samenwerkingsverbanden worden als dusdanig niet aan de inkomstenbelastingen onderworpen.

De verdeelde of onverdeelde winst of baten, alsmede de opnemingen der leden worden als winst of baten beschouwd en ten name van bedoelde leden belast overeenkomstig het stelsel dat terzake van toepassing is. De Belgische winst of baten worden m.a.w. naargelang het geval belast in de personenbelasting, de vennootschapsbelasting, de rechtspersonenbelasting of de belasting der niet-verblijfhouders. De winsten of baten worden geacht te zijn betaald of toegekend aan de leden op de datum van afsluiting van het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Het gedeelte van de niet uitgekeerde winst of baten wordt door elk lid vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het contract of, bij gebreke daarvan, volgens het hoofdelijk aandeel.

De incohiering geschiedt op naam van elk lid afzonderlijk. De betaling van de belastingschuld wordt gewaarborgd door de hoofdelijke aansprakelijkheid der leden.

De transparantie geldt enkel inzake inkomstenbelastingen. Het (E).E.S.V. behoudt haar rechtspersoonlijkheid voor wat betreft haar andere fiscale verplichtingen zoals bv. de inhouding en storting van de bedrijfsvoorheffing.

WET VAN 17 JULI 1989
BETREFFENDE DE ECONOMISCHE SAMENWERKINGSVERBANDEN

(B.S. van 22 augustus 1989)

17 JULI 1989

Wet betreffende de economische samenwerkingsverbanden (1)

—

BOUDEWIJN, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

HOOFDSTUK I. — Algemene bepalingen

Artikel 1. § 1. Het economisch samenwerkingsverband — hierna samenwerkingsverband genoemd — is een samenwerkingsverband dat bij overeenkomst voor een bepaalde of onbepaalde tijd, door twee of meer natuurlijke personen of rechtspersonen is opgericht en uitsluitend tot doel heeft de economische bedrijvigheid van haar leden te vergemakkelijken of te ontwikkelen, dan wel de resultaten van die bedrijvigheid waarbij de bedrijvigheid van het samen-

(1) *Gewone zitting 1988-1989.*

Kamer van volksvertegenwoordigers.

Parlementaire bescheiden. — Wetsontwerp nr. 809/1 van 25 mei 1989. — Verslag nr. 809/5 van 19 juni 1989 door de heer Mayeur. — Amendementen nr. 809/2 tot 809/4.

Parlementaire handelingen. — Bespreking en aanneming. Vergadering van 21 juni 1989.

Senaat.

Parlementaire bescheiden. — Wetsontwerp nr. 738/1 van 21 juni 1989. — Verslag nr. 738/2 van 23 juni 1989 door de heer De Cooman.

Parlementaire handelingen. — Bespreking en aanneming. Vergadering van 30 juni 1989.

werkingsverband moet aansluiten en ten opzichte waarvan deze van ondergeschikte betekenis moet zijn te verbeteren of te vergroten.

Het samenwerkingsverband heeft rechtspersoonlijkheid.

§ 2. Onverminderd de bijzondere bepalingen die op hen toepasselijk zijn, kunnen de nationale openbare kredietinstellingen geen lid van een samenwerkingsverband zijn dan met de toestemming van de nationale toezichthoudende ministers.

Art. 2. § 1. Het samenwerkingsverband :

1° mag zich, buiten het nastreven van zijn eigen doel, niet rechtstreeks of onrechtstreeks mengen in de uitoefening van de bedrijvigheid van zijn leden;

2° mag in welke hoofde dan ook geen aandelen of rechten van deelneming in welke vorm dan ook rechtstreeks of onrechtstreeks bezitten in een handelsvennootschap of een vennootschap die de rechtsvorm van een handelsvennootschap heeft aangenomen;

3° mag voor zichzelf geen winst nastreven;

4° mag geen lid zijn van een ander economisch of Europees economisch samenwerkingsverband.

§ 2. Wanneer een samenwerkingsverband bestaat uit openbare en particuliere kredietinstellingen, mag dat samenwerkingsverband niet afwijken van de bepalingen van het koninklijk besluit nr. 185 van 9 juli 1935 op de bankcontrole en het uitgifteregime voor titels en effecten zoals gewijzigd door de wet van 3 mei 1967 en door de wet van 30 juni 1975.

Art. 3. Behoudens hetgeen in artikel 15 wordt bepaald, zijn de leden van een samenwerkingsverband hoofdelijk aansprakelijk voor alle verbintenissen van het samenwerkingsverband.

Leden kunnen ter zake van een verbintenis van het samenwerkingsverband niet persoonlijk worden veroordeeld dan nadat tegen het samenwerkingsverband veroordeling is gewezen.

Art. 4. De overeenkomst tot oprichting van een samenwerkingsverband wordt, op straffe van nietigheid, opgemaakt bij authentieke akte of bij onderhandse akte, met inachtneming, in het laatste geval, van artikel 1325 van het Burgerlijk Wetboek. Hetzelfde geldt voor iedere bedongen wijziging van die overeenkomst.

Het samenwerkingsverband heeft rechtspersoonlijkheid zodra de overeenkomst is gesloten, onverminderd de bepalingen van artikel 7, § 5, betreffende de tegenstelbaarheid van de akten van het samenwerkingsverband tegen derden.

Art. 5. De overeenkomst tot oprichting van het samenwerkingsverband bevat ten minste :

1° de benaming van het samenwerkingsverband;

2° het doel van het samenwerkingsverband, nauwkeurig omschreven;

3° de naam, voornamen, handelsnaam of benaming, de rechtsvorm, het doel, de woonplaats of de maatschappelijke zetel en in voorkomend geval het nummer van inschrijving in het handelsregister van elk van de leden van het samenwerkingsverband;

4° de duur van het samenwerkingsverband, indien dit niet voor onbepaalde tijd is aangegaan;

5° de zetel van het samenwerkingsverband, nauwkeurig opgegeven;

6° de wijze van benoeming en ontslag van de zaakvoerder of zaakvoerders;

7° de aard en de waarde van de eventuele inbreng, alsmede de naam, handelsnaam of benaming van de inbrengende leden;

8° de plaats en de dag van de vergadering van de leden;

9° de wijze waarop het bestuur en het toezicht worden uitgeoefend.

Art. 6. Niettegenstaande elk daarmee strijdig beding zijn de oprichters jegens de belanghebbenden hoofdelijk gehouden tot :

1° vergoeding van de schade die het onmiddellijk en rechtstreeks gevolg is, hetzij van de nietigheid van het samenwerkingsverband, hetzij van het ontbreken of de onjuistheid van de bij artikel 5 voorgeschreven vermeldingen;

2° nakoming van de verbintenissen aangegaan door handelingsonbekwamen.

Art. 7. § 1. De oprichtingsovereenkomst van de samenwerkingsverbanden wordt bekendgemaakt bij uittreksel op kosten van de medecontractanten volgens de nadere regels bepaald in de paragrafen 2 en 3.

Het uittreksel bevat :

a) de gegevens bedoeld in artikel 5, 1° tot 8°;

b) in voorkomend geval, het beding waarbij een nieuw lid wordt vrijgesteld van betalingen van de schulden die voor zijn toetreding zijn ontstaan;

c) in voorkomend geval, het beding waarbij aan een of meer zaakvoerders de bevoegdheid wordt verleend om het samenwerkingsverband alleen of gezamenlijk of collegiaal te vertegenwoordigen.

Het uittreksel wordt voor de authentieke akten getekend door de notarissen, voor de onderhandse akte door alle hoofdelijk aansprakelijke leden, of door een van hen, die door de andere bijzonder gemachtigd is.

§ 2. De uittreksels van de oprichtingsovereenkomst moeten binnen vijftien dagen na de dagtekening van de definitieve akte neergelegd worden ter griffie van de rechtbank van koophandel van het gebied waarbinnen het samenwerkingsverband zijn zetel heeft.

Voor de buitenlandse samenwerkingsverbanden geschiedt de neerlegging in België ter griffie van de rechtbank van koophandel van het gebied waarbinnen het samenwerkingsverband een vestiging heeft.

Een expeditie of een dubbel van de oprichtingsovereenkomst wordt tegelijk met het voor bekendmaking bestemde uittreksel neergelegd.

De authentieke of onderhandse volmachten, gehecht aan de oprichtingsovereenkomsten, worden tegelijk met de akte waarop ze betrekking hebben, in expeditie of in origineel neergelegd.

§ 3. Bij het neerleggen van de in paragraaf 2 bedoelde akten moet ieder samenwerkingsverband verzoeken om inschrijving in het register dat wordt aangelegd op de rechtbank van koophandel in wier rechtsgebied de zetel van het samenwerkingsverband gevestigd is of, als het gaat om een buitenlands samenwerkingsverband, in wier rechtsgebied het samenwerkingsverband een vestiging in België heeft.

De Koning bepaalt de vorm en de voorwaarden voor de inschrijving, de doorhaling en de bekendmaking ervan.

De met toepassing van § 2 neergelegde stukken worden bewaard in het dossier dat voor ieder samenwerkingsverband ter griffie wordt bijgehouden.

De Koning stelt nadere regels voor het aanleggen van het dossier. Hij kan bepalen dat de in het dossier bewaarde stukken na verloop van de door Hem gestelde termijn kunnen worden gereproduceerd in de vorm van foto- of microkopieën of in enige andere vorm die Hij vaststelt. Die kopieën hebben dezelfde bewijskracht als de neergelegde stukken en kunnen in hun plaats worden gesteld onder de voorwaarden die Hij bepaalt.

Een ieder kan, met betrekking tot een bepaald samenwerkingsverband, kosteloos inzage nemen van de neergelegde stukken en er, ook op schriftelijke aanvraag, een volledig of gedeeltelijk afschrift van verkrijgen, zonder andere kosten dan de griffierechten. Die afschriften worden voor eensluidend gewaarmerkt, tenzij de aanvrager te kennen geeft hierop geen prijs te stellen.

§ 4. De bekendmaking geschiedt in de bijlagen tot het *Belgisch Staatsblad*.

Zij moet worden verricht binnen vijftien dagen na de neerlegging, op straffe van schadevergoeding ten laste van de ambtenaren aan wie het verzuim of de vertraging te wijten is.

De Koning wijst de ambtenaren aan die de akten of de uittreksels ervan zullen ontvangen en stelt de vorm en de vereisten voor de neerlegging en de bekendmaking vast.

§ 5. De akten van het samenwerkingsverband kunnen aan de derden niet worden tegengeworpen dan vanaf de dag dat zij in de bijlagen tot het *Belgisch Staatsblad* zijn bekendgemaakt, tenzij het samenwerkingsverband aantoont dat die derden er tevoren kennis van droegen.

Derden kunnen zich niettemin beroepen op akten die nog niet bekendgemaakt zijn.

Ten aanzien van handelingen verricht voor de zestiende dag na die van de bekendmaking, kunnen die akten niet worden tegengeworpen aan derden die aantonen dat zij er onmogelijk kennis van hebben kunnen dragen.

In geval van tegenstrijdigheid tussen de neergelegde tekst en die welke in de bijlagen tot het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt is, kan deze laatste niet worden tegengeworpen aan de derden. Die derden kunnen er zich echter wel op beroepen, tenzij het samenwerkingsverband aantoont dat zij kennis droegen van de neergelegde tekst.

§ 6. Een rechtsvordering ingesteld door een samenwerkingsverband waarvan de oprichtingsakte niet overeenkomstig de vorige paragrafen is neergelegd, is niet ontvankelijk.

Art. 8. § 1. Overeenkomstig artikel 7 worden neergelegd en bekendgemaakt :

1° de akten die de bepalingen van de oprichtingsovereenkomst bedoeld in artikel 5, 1° tot 8°, wijzigen;

2° het beding waarbij een nieuw lid wordt vrijgesteld van betaling van de voor zijn toetreding ontstane schulden indien dit beding in de toetredingsovereenkomst is opgenomen, overeenkomstig artikel 15, tweede lid;

3° het uittreksel van de akten betreffende de benoeming en de ambtsbeëindiging van de zaakvoerder of de zaakvoerders;

4° het uittreksel van de akte betreffende de benoeming en de ambtsbeëindiging van de vereffenaar of de vereffenaars;

5° het uittreksel van de akte die de wijze van vereffening en de bevoegdheden van de vereffenaars bepalen, als die bevoegdheden niet uitdrukkelijk en uitsluitend in deze wet of de overeenkomst omschreven zijn;

6° het besluit van de leden van het samenwerkingsverband waarbij de ontbinding van het samenwerkingsverband wordt uitgesproken;

7° het uittreksel uit de in kracht van gewijsde gegane of bij voorraad uitvoerbare rechterlijke beslissing waarbij de ontbinding of de nietigheid van het samenwerkingsverband of de nietigheid van wijzigingen in de oprichtingsovereenkomst wordt uitgesproken, alsook het uittreksel uit de rechterlijke beslissing waarbij het voren genoemde bij voorraad uitvoerbare vonnis wordt tenietgedaan.

§ 2. In een door de bevoegde organen van het samenwerkingsverband ondertekende verklaring worden vermeld :

1° de ontbinding van het samenwerkingsverband wegens het verstrijken van de bepaalde tijd, of om het even welke andere reden;

2° het overlijden van een der personen bedoeld in § 1, 3° en 4°;

3° de onbekwaamheid van een lid van het samenwerkingsverband.

Die verklaringen worden neergelegd en bekendgemaakt overeenkomstig artikel 7.

§ 3. Overeenkomstig artikel 7 worden neergelegd :

1° de akten tot wijziging van de bepalingen van de oprichtingsovereenkomst van een samenwerkingsverband die niet bij uittreksel in de bijlagen tot het *Belgisch Staatsblad* behoeven te worden bekendgemaakt;

2° de akten die volgens deze wet ter griffie van de rechtbank van koophandel moeten worden neergelegd;

3° na iedere wijziging van de oprichtingsovereenkomst, de bijgewerkte volledige tekst van deze overeenkomst.

Het onderwerp van de akten die naar het voorschrift van deze paragraaf moeten worden neergelegd, wordt in de vorm van een mededeling in de bijlagen tot het *Belgisch Staatsblad* overeenkomstig de vorige artikelen bekendgemaakt.

§ 4. De akten en gegevens waarvan de openbaarmaking bij de vorige paragrafen is voorgeschreven, kunnen aan derden worden tegengeworpen volgens de bepalingen van artikel 7, § 5.

Art. 9. § 1. De akten, facturen, aankondigingen, bekendmakingen, brieven, orders en andere stukken uitgaande van een samenwerkingsverband moeten vermelden :

1° de benaming van het samenwerkingsverband;

2° de vermelding « economisch samenwerkingsverband » leesbaar en voluit of in de verkorte vorm « ESV » geschreven onmiddellijk voor of achter de benaming van het samenwerkingsverband;

3° de zetel van het samenwerkingsverband, nauwkeurig opgegeven;

4° de woorden « Register van de economische samenwerkingsverbanden » of de letters « RESV », samen met de vermelding van de zetel van de rechtbank van koophandel waar de inschrijving is geschied en het inschrijvingsnummer.

§ 2. Eenieder die voor een samenwerkingsverband tussenkomt in een akte waarin aan de voorschriften van de vorige paragraaf niet is voldaan, kan voor zover daaruit voor derden schade ontstaat, persoonlijk aansprakelijk worden gesteld voor de daarin door het samenwerkingsverband aangegane verbintenissen.

Art. 10. De benaming van het samenwerkingsverband moet verschillen van die van alle vennootschappen, verenigingen en andere Europese of nationale economische samenwerkingsverbanden. Is er gelijkheid of doet een gelijkenis schadebrengende verwarring ontstaan, dan kan iedere belanghebbende die benaming doen wijzigingen en, zo daartoe grond bestaat, schadevergoeding vorderen.

Art. 11. § 1. In de overeenkomst kan worden bepaald dat de leden of sommigen onder hen verplicht zijn geld, goederen of diensten in te brengen.

Indien een inbreng niet in geld bestaat, wordt voor de oprichting van het samenwerkingsverband een bedrijfsrevisor aangewezen door de oprichters. De revisor maakt een verslag op, inzonderheid over de beschrijving van elke inbreng in natura en over de toegepaste waarderingsmethoden.

De tussenkomst van de revisor is ook vereist bij elke latere inbreng die niet in geld bestaat.

Het verslag van de revisor wordt neergelegd op de griffie van de rechtbank van koophandel, op de wijze voorgeschreven bij artikel 8.

De Koning kan, bij in de Ministerraad overlegd besluit, de soorten samenwerkingsverbanden bepalen die worden vrijgesteld van de vereiste bepaald bij het tweede en derde lid.

De leden van het samenwerkingsverband dragen jaarlijks bij om tekorten aan te zuiveren in de mate bepaald in de overeenkomst of, bij gebreke daarvan, voor gelijke delen.

§ 2. Indien een van de leden van het samenwerkingsverband ophoudt er deel van uit te maken zonder dat zijn uittreden de ontbinding van het samenwerkingsverband tot gevolg heeft, vindt een waardering van het vermogen van het samenwerkingsverband plaats, teneinde zijn rechten en zijn verplichtingen te bepalen. Het lid heeft ten minste recht op de uitkering van zijn inbreng, hetzij in natura, hetzij voor een gelijke waarde, onder aftrek van hetgeen hij aan het samenwerkingsverband verschuldigd is.

§ 3. Tenzij in de overeenkomst anders is bepaald, wordt de waardering van het vermogen door een bedrijfsrevisor gedaan op de dag van de gebeurtenis die tot het verlies van het lidmaatschap aanleiding heeft gegeven. De bedrijfsrevisor wordt door de partijen in gemeen overleg gekozen of, indien geen overeenstemming wordt bereikt, op verzoek van de meeste gerede partij, door de voorzitter van de rechtbank van koophandel in wier rechtsgebied de zetel van het samenwerkingsverband is gevestigd. Tegen de beslissing van de voorzitter staat geen voorziening open.

Art. 12. § 1. Het samenwerkingsverband wordt bestuurd door een of meer natuurlijke personen die al dan niet lid zijn van het samenwerkingsverband.

De zaakvoerder of zaakvoerders worden in de overeenkomst tot oprichting van het samenwerkingsverband of bij besluit van de gezamenlijke leden van het samenwerkingsverband aangesteld.

Zijn er verscheidene zaakvoerders, dan vormen zij samen een college dat beraadslaagt en besluit op de wijze in de overeenkomst bepaald en, bij gebreke van bepalingen dienaangaande, volgens de gewone regels van vertegenwoordigende lichamen.

Niettegenstaande enige andersluidende bepaling in de overeenkomst, kan ieder lid in rechte het ontslag van een zaakvoerder wegens gegronde redenen vorderen.

§ 2. Iedere zaakvoerder vertegenwoordigt het samenwerkingsverband jegens derden en in rechte als eiser of als verweerder.

Bij de overeenkomst kunnen de bevoegdheden van de zaakvoerders worden beperkt. Die beperkingen kunnen niet aan derden worden tegengeworpen, zelfs niet indien ze openbaar gemaakt zijn.

Bij de overeenkomst kan evenwel aan een of meer zaakvoerders de bevoegdheid worden verleend om het samenwerkingsverband alleen, gezamenlijk of collegiaal te vertegenwoordigen. Deze bepalingen kan tegen derden worden ingeroepen indien aan de voorwaarden gesteld in artikel 7 is voldaan.

Het samenwerkingsverband is door de handelingen van de zaakvoerders gebonden, zelfs indien die handelingen het doel van het samenwerkingsverband overschrijden, tenzij het aantoonbaar is dat de derde wist dat de handeling het doel overschreed of hiervan, gezien de omstandigheden, niet onkundig kon zijn met dien verstande dat bekendmaking van de statuten alleen daarvan geen voldoende bewijs is.

§ 3. De zaakvoerders zijn jegens het samenwerkingsverband hoofdelijk aansprakelijk voor de tekortkomingen die zij in de uitoefening van hun opdracht hebben begaan, zelfs indien zij de op hen rustende taken onder elkaar hebben verdeeld. Hun aansprakelijkheid wordt beoordeeld zoals inzake lastgeving.

Zij zijn jegens derden hoofdelijk aansprakelijk voor alle schade die het gevolg is van een overtreding van de bepalingen van deze wet of van de overeenkomst.

Ten aanzien van overtredingen waaraan zij geen deel hebben gehad worden zij van hun aansprakelijkheid slechts ontheven wanneer hen geen schuld te wijten is en zij die overtredingen hebben aangeklaagd op de eerste ledenvergadering nadat zij er kennis van hebben gekregen.

§ 4. In alle akten die het samenwerkingsverband verbinden, moet voor of onmiddellijk na de handtekening van de zaakvoerders worden vermeld in welke hoedanigheid zij handelen.

Art. 13. § 1. De gezamenlijke leden van het samenwerkingsverband vormen de vergadering. Zij komt ten minste een maal per jaar bijeen, op de plaats en op de dag bepaald in de overeenkomst. De oproepingen vermelden de agenda en, worden ten minste vijftien dagen voor de vergadering aan de leden gericht bij een ter post aangetekende brief.

De vergadering wordt verplicht bijeengeroepen op verzoek van een zaakvoerder of van een lid van het samenwerkingsverband.

§ 2. Tenzij andersluidende bepalingen in de overeenkomst, heeft de vergadering de meest uitgebreide bevoegdheden, om alle besluiten te nemen of elke handeling te verrichten met het oog op de verwezenlijking van het doel van het samenwerkingsverband. In alle geval is alleen zij bevoegd om te besluiten tot wijziging van de oprichtingsovereenkomst, tot toelating of uitsluiting van leden, tot vervroegde ontbinding of tot voortzetting van het samenwerkingsverband en tot goedkeuring van de jaarrekening die haar door de zaakvoerder of zaakvoerders overeenkomstig artikel 14 wordt voorgelegd.

De volgende besluiten kunnen de leden van het samenwerkingsverband slechts bij eenparigheid van stemmen nemen :

- a) wijziging van het doel van het samenwerkingsverband;
- b) wijziging van het aan elk lid toegekende aantal stemmen;
- c) wijziging van de procedure van besluitvorming;
- d) verlenging van de duur van het samenwerkingsverband tot na het in de oprichtingsovereenkomst vastgestelde tijdstip;
- e) wijziging van het aandeel van elk van de leden of van enkele hunner in de financiering van het samenwerkingsverband;
- f) wijziging van enige andere verplichting van een lid, tenzij in de oprichtingsovereenkomst anders is bepaald;
- g) niet in dit lid genoemde wijzigingen van de oprichtingsovereenkomst, tenzij in deze overeenkomst anders is bepaald.

In alle gevallen waarin deze wet niet voorschrijft dat de besluiten met eenparigheid van stemmen moeten worden genomen en onder alle voorbehoud van artikel 16, kan in de oprichtingsovereenkomst worden bepaald volgens welke regels inzake quorum of meerderheid alle of bepaalde besluiten worden genomen. Wanneer de overeenkomst daaromtrent niets bepaalt, worden de besluiten met eenparigheid van stemmen genomen.

§ 3. Elk lid heeft één stem. De overeenkomst kan evenwel aan bepaalde leden meer stemmen toekennen, naargelang van het bedrag van hun eventuele inbreng, doch geen enkel lid mag de volstreekte meerderheid van de stemmen bezitten.

Art. 14. § 1. Elk jaar maken de zaakvoerder of de zaakvoerders de jaarrekening op. Die jaarrekening wordt opgemaakt overeenkomstig de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen en de besluiten ter uitvoering ervan, voor zover het samenwerkingsverband daaraan is onderworpen en overeenkomstig de bijzondere wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen die op hem toepasselijk zijn.

Binnen zes maanden na de afsluiting van het boekjaar wordt de jaarrekening aan de vergadering ter goedkeuring voorgelegd. Te dien einde worden de hierboven genoemde stukken ten minste vijftien dagen voor de bijeenkomst aan de leden meegedeeld.

De jaarrekening evenals een stuk waarin de naam, de voornamen, het beroep en de woonplaats van de zaakvoerder of van de zaakvoerders worden vermeld moeten binnen dertig dagen nadat zij is goedgekeurd, overeenkomstig artikel 8, § 3, door toedoen van de zaakvoerder of van de zaakvoerders worden neergelegd en bekendgemaakt.

§ 2. De leden die geen zaakvoerder zijn, hebben het recht om gedurende ten minste vijftien dagen voor de vergadering, op de zetel van het samenwerkingsverband inzage te nemen van de boeken en bescheiden van het samenwerkingsverband en er afschrift van te verkrijgen.

§ 2bis. De controle op het bestuur geschiedt onder de voorwaarden vervat in de oprichtingsovereenkomst van het samenwerkingsverband.

Indien een lid van het samenwerkingsverband zelf onderworpen is aan wettelijk toezicht op de boekhoudkundige stukken, moet het toezicht op de financiële toestand, op de jaarrekening en op de regelmatigheid, vanuit het oogpunt van de statuten, van de verrichtingen weer te geven in de jaarrekening, worden opgedragen aan een of meer bedrijfsrevisoren.

De artikelen 64, § 1, tweede tot en met vijfde lid, 64, § 2, tweede lid, 64bis, 64ter, eerste, derde, vierde en vijfde lid, 64quater, 64quinquies, 64sexies, 64septies, 64octies en 65, eerste lid, 1º 2º, 3º, 5º en 6º, alsmede tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen zijn van toepassing ter zake van de benoeming, de opdracht, de verantwoordelijkheid en het ontslag van de revisor of de revisoren.

§ 3. De griffier van de rechtbank van koophandel zendt aan de Nationale Bank van België een afschrift van de stukken waarvan sprake is in paragraaf 1. De Koning stelt nadere regels betreffende die toezending.

§ 4. De artikelen 177*bis* en 177*ter*, tweede lid, bij de wet van 24 maart 1978 ingevoegd in de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd op 30 november 1935, alsmede de besluiten genomen ter uitvoering daarvan, zijn van toepassing op de stukken waarvan sprake is in de eerste paragraaf.

Art. 15. De uittreding van een lid en de toelating van een nieuw lid is enkel mogelijk wanneer de overeenkomst daarin heeft voorzien en er de voorwaarden van heeft vastgesteld.

Elk nieuw lid is onder de artikel 3 bedoelde voorwaarden aansprakelijk voor de schulden van het samenwerkingsverband. Hij kan echter door een uitdrukkelijk beding in de oprichtingsovereenkomst of in de toelatingsakte worden ontslagen van de betaling van de schulden die vóór zijn toetreding zijn ontstaan. Om tegen derden en tegen het samenwerkingsverband te kunnen worden ingeroepen, moet deze bepaling overeenkomstig artikel 7 zijn bekendgemaakt.

Hij die ophoudt lid van het samenwerkingsverband te zijn en, in geval van overlijden, de efgenenamen voor zover zij zelf niet als lid zijn toegelaten, zijn niet gehouden tot nakoming van de verbintenissen die het samenwerkingsverband heeft aangegaan na de dag van de bekendmaking van de vorenbedoelde gebeurtenissen.

Art. 16. De overeenkomst stelt de gronden en de wijze van uitsluiting van de leden vast.

Bij stilzwijgen van de overeenkomst kan een lid alleen worden uitgesloten bij een beslissing van de rechtbank genomen op verzoek van de algemene vergadering en wanneer dat lid ernstig te kort schiet in zijn verplichtingen of de werking van het samenwerkingsverband ernstig verstoort. Het lid wiens uitsluiting wordt voorgesteld mag niet deelnemen aan de desbetreffende stemming.

Art. 17. In geval van uitsluiting van een lid blijft het samenwerkingsverband tussen de overige leden bestaan, tenzij de overeenkomst anders bepaalt, op de voorwaarden die zijn vastgesteld bij de overeenkomst of, bij gebreke daarvan, door de vergadering, op de wijze als voorgeschreven voor de wijziging van de overeenkomst.

Art. 18. § 1. De nietigheid van een samenwerkingsverband moet bij rechterlijke beslissing worden uitgesproken.

De nietigheid heeft gevolgen te rekenen vanaf de dag waarop ze is uitgesproken.

Zij kan tegen derden pas worden ingeroepen vanaf de bekendmaking van de beslissing als voorgeschreven bij artikel 8, § 1, 7° en onder de voorwaarden bepaald bij artikel 7.

§ 2. Paragraaf 1 is van toepassing op de nietigheid van de bedongen wijzigingen die in de overeenkomsten betreffende samenwerkingsverbanden zijn aangebracht overeenkomstig artikel 4, eerste lid.

§ 3. Wanneer het mogelijk is de toestand van het samenwerkingsverband te regulariseren, moet de rechtbank waarbij de zaak aanhangig is daarvoor een termijn toestaan.

Art. 19. De nietigheid van een economisch samenwerkingsverband, uitgesproken bij rechterlijke beslissing als bepaald in artikel 18, brengt de vereffening van het samenwerkingsverband mee op dezelfde wijze als bij de ontbinding.

De nietigheid doet op zichzelf geen afbreuk aan de rechtsgeldigheid van de verbintenissen van het samenwerkingsverband of van die welke jegens hem zijn aangegaan, verminderd de gevolgen van het feit dat het samenwerkingsverband zich in vereffening bevindt.

Indien de nietigheid wordt uitgesproken ingevolge artikel 4, eerste lid, benoemt de rechter de vereffenaars en stelt hij de wijze van vereffening vast.

In de andere gevallen van nietigheid van het samenwerkingsverband of van ontbinding bij rechterlijke beslissing, kan de rechter de vereffenaars benoemen en de wijze van vereffening vaststellen.

Art. 20. Het economisch samenwerkingsverband wordt ontbonden :

1° door de verwezenlijking of het wegvallen van zijn doel;

2° door het verstrijken van de tijdsduur waarvoor het samenwerkingsverband is aangegaan;

3° door een besluit van de leden, genomen overeenkomstig artikel 13;

4° bij rechterlijke beslissing, uitgesproken op vordering van een lid, wanneer er tussen de leden of groepen leden zo een slechte verstandhouding heerst dat zij de werking van de organen van het samenwerkingsverband verhindert, of voor welke andere wettige reden;

5° door het onbekwaam worden, het overlijden, de ontbinding, het faillissement of het uittreden van een lid van het samenwerkingsverband, tenzij in de overeenkomst anders is bepaald, in welk geval het samenwerkingsverband tussen de overige leden blijft bestaan onder de voorwaarden die zijn vastgesteld in de overeenkomst of, bij gebreke daarvan, door die leden die beraadslagen en besluiten op de wijze als voorgeschreven voor de wijziging van de overeenkomst;

6° wanneer het samenwerkingsverband nog slechts een lid telt.

Art. 21. De ontbinding van een samenwerkingsverband kan worden uitgesproken hetzij op verzoek van iedere partij die er een wettig belang bij heeft, het openbaar ministerie in ieder geval gehoord, hetzij op de vordering van het openbaar ministerie, indien het doel of de werkzaamheden van het samenwerkingsverband niet overeenstemmen met de bepalingen van de artikelen 1 en 2.

Art. 22. § 1. De ontbinding van het samenwerkingsverband en de naam van de vereffenaars worden bekendgemaakt volgens de voorschriften van artikel 7.

§ 2. Na de ontbinding wordt het samenwerkingsverband geacht te blijven voortbestaan met het oog op de vereffening ervan.

Op ieder stuk dat van het ontbonden samenwerkingsverband uitgaat, wordt vermeld dat het in vereffening is.

Art. 23. § 1. Bij stilzwijgen van de overeenkomst stelt de vergadering de wijze van vereffening vast en benoemt een of meer vereffenaars.

Zij er verscheidene vereffenaars, dan vormen zij samen een college dat beraadslaagt en besluit op de wijze in de overeenkomst bepaald en, bij gebreke van bepalingen dienaangaande, volgens de gewone regels van vertegenwoordigende lichamen.

§ 2. Wanneer geen vereffenaars zijn benoemd, worden de zaakvoerder of zaakvoerders jegens derden als vereffenaars aangemerkt.

§ 3. Tenzij in de overeenkomst of in de akte van benoeming anders is bepaald, kunnen de vereffenaars voor het samenwerkingsverband in rechte optreden als eiser of als verweerder, alle betalingen aanvaarden, opheffing verlenen met of zonder kwijting, alle roerende waarden te gelde maken, handelspapier endosseren, dadingen of compromissen aangaan betreffende een geschil. Zij kunnen de onroerende goederen bij openbare veiling verkopen indien zij zulks nodig achten voor de voldoening van de schulden van het samenwerkingsverband.

Zij kunnen, maar alleen met machtiging van de algemene vergadering van de gezamenlijke leden, het bedrijf van het samenwerkingsverband voortzetten tot de tegeldemaking, leningen aangaan voor de betaling van de schulden van het samenwerkingsverband, handelspapier uitgeven, de goederen van het samenwerkingsverband hypothekeren of in pand geven en de onroerende goederen, zelfs uit de hand, verkopen.

§ 4. De vereffenaars kunnen van de leden betaling eisen van de bedragen welke dezen zich verbonden hadden aan het samenwerkingsverband te storten, en die zij nodig achten voor de voldoening van de schulden en van de vereffeningskosten.

§ 5. Onverminderd de rechten van de bevoorrechte schuldeisers, betalen de vereffenaars alle schulden van het samenwerkingsverband naar evenredigheid en zonder onderscheid tussen de opeisbare schulden en de niet-opeisbare schulden, onder aftrek van het disconto, wat deze laatste betreft.

Zij mogen echter, op eigen verantwoordelijkheid, eerst de opeisbare schulden betalen wanneer de baten aanmerkelijk groter zijn dan de lasten, of wanneer de schuldvorderingen op termijn voldoende gewaarborgd zijn, behoudens het recht van de schuldeisers om zich tot de rechtbank te wenden.

Na betaling van de schulden of consignatie van de gelden die nodig zijn om de schulden te voldoen, keren de vereffenaars aan de leden het batig saldo uit met naleving van de bepalingen van artikel 11, § 2, volgens de aanwijzingen in de overeenkomst of, indien er geen zijn, in gelijke delen.

§ 6. De vereffenaars zijn zowel jegens derden als jegens de leden van het samenwerkingsverband aansprakelijk voor de uitoefening van hun opdracht en voor de tekortkomingen in hun beheer.

§ 7. Ieder jaar worden de resultaten van de vereffening aan de vergadering voorgelegd, met vermelding van de redenen waarom zij niet kon worden voltooid.

§ 8. Wanneer de vereffening ten einde is, brengen de vereffenaars aan de vergadering verslag uit en doen, onder overlegging van de nodige bescheiden, rekening en verantwoording. De vergadering doet uitspraak over het door de vereffenaars gevoerde beheer.

§ 9. De sluiting van de vereffening wordt bekendgemaakt als voorgeschreven bij artikel 7.

Deze bekendmaking omvat mede :

1° de vermelding van de door de vergadering aangewezen plaats waar de boeken en bescheiden moeten worden neergelegd en gedurende ten minste vijf jaar bewaard;

2° de vermelding van de maatregelen genomen voor de consignatie van de gelden en waarden die aan schuldeisers of aan leden toekomen, doch niet konden worden afgegeven.

Art. 24. Door verloop van vijf jaar verjaren :

1° de rechtsvorderingen tegen leden van het samenwerkingsverband of hun rechtverkrijgenden, te rekenen van de bekendmaking van het ophouden van hun lidmaatschap dan wel te rekenen van de bekendmaking van een akte van ontbinding van het samenwerkingsverband of van het verstrijken van de overeengekomen tijd;

2° de rechtsvorderingen tegen de vereffenaars als zodanig te rekenen van de bekendmaking van de sluiting van de vereffening;

3° de rechtsvorderingen tegen zaakvoerders en vereffenaars voor verrichtingen die tot hun taak behoren, te rekenen van die verrichtingen of, indien zij met opzet zijn verborgen gehouden, te rekenen van de ontdekking van die verrichtingen.

Art. 25. Een openbare oproep met het oog op deelneming in een samenwerkingsverband is verboden.

Samenwerkingsverbanden mogen geen leningen aangaan door uitgifte van obligaties.

Art. 26. De artikelen betreffende de openbaarmaking van de akten en van de jaarrekening, alsook artikel 9 zijn toepasselijk op de buitenlandse economische samenwerkingsverbanden die een bijkantoor of enig centrum van werkzaamheden in België hebben.

Zij die met bestuur van een vestiging in België zijn belast, dragen jegens derden dezelfde aansprakelijkheid als degenen die een Belgisch samenwerkingsverband besturen.

Art. 27. De ondernemingen die over een ondernemingsraad beschikken en lid zijn van een economisch samenwerkingsverband zijn ertoe gehouden aan hun ondernemingsraad de inlichtingen te

verstrekken met betrekking tot het samenwerkingsverband waarvan zij deel uitmaken, zoals die zijn bepaald in de artikelen 5, 8, 11 en 14 van het koninklijk besluit van 27 november 1973 houdende reglementering van de economische en financiële inlichtingen te verstrekken aan de ondernemingsraden.

HOOFDSTUK II. — *Fiscale bepalingen*

Art. 28. In artikel 159 van het Wetboek van registratie, hypotheek- en griffierechten worden de volgende wijzigingen aangebracht :

A. in het 11°, ingevoegd door de wet van 12 juli 1989 houdende verscheidene maatregelen tot toepassing van de Verordening (EEG) nr. 2137/85 van de Raad van 25 juli 1985 tot instelling van Europese economische samenwerkingsverbanden, worden de woorden « in een samenwerkingsverband beheerst, door de wet van 17 juli 1989 betreffende de economische samenwerkingsverbanden of » ingevoegd tussen de woorden « van goederen » en de woorden « in Europese economische samenwerkingsverbanden »;

B. in het 12°, ingevoegd door de wet van 12 juli 1989 houdende verscheidene maatregelen tot toepassing van de Verordening (EEG) nr. 2137/85 van de Raad van 25 juli 1985 tot instelling van Europese economische samenwerkingsverbanden, worden tussen de woorden « aan de leden van » en « Europese economische samenwerkingsverbanden » de woorden « een economisch samenwerkingsverband of van » ingevoegd.

Art. 29. In artikel 18, § 1, 3°, van de wet van 3 juli 1969 houdende het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde, gewijzigd door de wet van 12 juli 1989 houdende verscheidene maatregelen tot toepassing van de Verordening (EEG) nr. 2137/85 van de Raad van 25 juli 1985 tot instelling van Europese economische samenwerkingsverbanden, worden de woorden « en van Europese samenwerkingsverbanden » vervangen door de woorden « van economische samenwerkingsverbanden en van Europese economische samenwerkingsverbanden ».

Art. 30. In afwijking van artikel 1 worden de overeenkomstig deze wet opgerichte samenwerkingsverbanden geacht geen rechtspersoonlijkheid te bezitten voor de toepassing van de inkomstenbelastingen.

Deze samenwerkingsverbanden worden als dusdanig niet aan deze belastingen onderworpen. De verdeelde of onverdeelde winst of baten alsmede de opnemingen der leden worden als winst of baten beschouwd en ten name van bedoelde leden belast overeenkomstig het stelsel dat ter zake van toepassing is.

Deze winst of baten worden geacht te zijn betaald of toegekend aan de leden op de datum van afsluiting van het boekjaar waarop zij betrekking hebben; het gedeelte van de niet uitgekeerde winst of baten wordt voor elk lid vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het contract of, bij gebrek daarvan, volgens het hoofdelijk aandeel.

HOOFDSTUK III. — *Strafbepalingen*

Art. 31. Worden gestraft met gevangenisstraf van een maand tot twee jaar en met geldboete van driehonderd frank tot tienduizend frank of met een van die straffen alleen, de oprichters van een met overtreding van de artikelen 1 en 2 opgericht samenwerkingsverband, alsmede de leden en de zaakvoerder of zaakvoerders die tijdens het bestaan van het samenwerkingsverband die bepalingen overtreden.

Art. 32. Worden gestraft met een geldboete van vijftig frank tot tienduizend frank :

1° de oprichters van een samenwerkingsverband opgericht zonder dat de vermeldingen bedoeld in artikel 5, 1° tot 5°, 7° en 8°, in de overeenkomst tot oprichting van het samenwerkingsverband voorkomen;

2° de zaakvoerder of zaakvoerders die artikel 14, § 1, overtreden;

3° de zaakvoerders of de vereffenaars die hebben nagelaten de vergadering, bedoeld in artikel 13, bijeen te roepen binnen drie weken nadat hun een daartoe strekkend verzoek is gedaan;

4° zij die de bepalingen van artikel 25 overtreden.

Art. 33. Worden gestraft met gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met een geldboete van vijftig frank tot tienduizend frank, de zaakvoerders die met bedrieglijk opzet hebben nagelaten de jaarrekening overeenkomstig artikel 14 voor te leggen.

Art. 34. Worden gestraft met opsluiting en met geldboete van zesentwintig frank tot tweeduizend frank zij die met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden, valsheid plegen in de jaarrekening, hetzij door valse handtekeningen, hetzij door namaking of vervalsing van geschriften of handtekeningen, hetzij door overeenkomsten, beschikkingen, verbintenissen of schuldbevrijdingen, valselijk op te maken of achteraf in de jaarrekening in te voegen, hetzij door toevoeging of vervalsing van bedingen, verklaringen of feiten die deze akten ten doel hebben op te nemen of vast te stellen.

Art. 35. Hij die gebruik maakt van de in artikel 34 bedoelde valse akten wordt gestraft alsof hij de valsheid had gepleegd.

Art. 36. Voor de toepassing van de artikelen 33 tot 35 bestaat de jaarrekening van zodra zij ter inzage van de leden is gelegd.

Art. 37. De bepalingen van Boek I van het Strafwetboek, hoofdstuk VII en artikel 85 niet uitgezonderd, zijn van toepassing op de in deze wet omschreven misdrijven.

Kondigen deze wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel zal worden bekleed en door het *Belgisch Staatsblad* zal worden bekendgemaakt

Gegeven te Brussel, 17 juli 1989.

BOUDEWIJN

Van Koningswege :

De Minister van Economische Zaken,
W. CLAES

De Minister van Justitie,
M. WATHELET

De Minister van Financien,
Ph. MAYSTADT

Met 's Lands zegel gezegeld :

De Minister van Justitie,
M. WATHELET